

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

Venäläiset ystävyyskuntavieraat saivat tutustua karjalaiseen perinneyöhön Sakkola-Museolla Sakkola-Säätiön väen opastuksella. Kuvassa vieraat ja isäntiä yhteispotretissa.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 4 • 2003
K E S Ä K U U

Teemanumerona:

METSÄPIRTTI

100 vuotta!

Juhlat Kurikassa 28.-29.6.

SUVANNON SEUTU nro 4/03:

* Kuvasatoa ystävyyskuntavierailulta, s. 4-7	* Metsäpirtti-juhla Kurikassa, s. 20
* Käppi, vanha sukunimi Sakkolassa, s. 8-9	* Kurkistus kansallismuseoon, s. 21
* Sakkola-Seuran väki Hyrsylänmutkassa, s.10	* Jamakka, s. 21
* Koulu nousi Karosen pellolle, s. 11	* Talkooväen terveiset
Metsäpirtistä, s. 22-23
* Virkin virkkeet, s. 12	* Rauman murrepäiviltä, s. 24
* Vuokselalaiset tapaavat
Hämeenlinnassa, s. 13	* Edesmenneitten muistoksi, s. 26-27
* Väinämöinen ja Ilmarinen, s. 14-15	* Pitäjäsäätiöiden yhteyshenkilöitä, s. 28
* Metsäpirtin perustamisesta
100 vuotta, s. 16-18	SEURAAVA lehti ilmestyy heinäkuussa.
Aineistot oltava toimituksessa viimeistään
maanantaina 7.7.
* Metsäpirtti esittäytyi Karjalatalolla, s. 19	

SAKKOLA- JUHLAT
PUNKALAITUMELLA 3.8.2003.
 Juhlien ohjelma seuraavassa numerossa.

Tilaukuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun hintaan 20 euroa/ vuosi.

Nimi:

Osoite:

Lahjatilauksen saaja:

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.
 Tai soita tilaus puh. 040 730 2622.

PAUKUN PALSTA

Yhteistyö laajenee ja syvenee

Saimme
toukokuun
lopulla ystä-
vyyskunta-
vieraita
Lempäälään,
Punkalaitumelle ja
Vesilahteen
entisen Käkisalmen

läänin alueelta Itä-Kannakselta. Mukana oli hallintovirkailijoita ja kunnanjohtajia entisen Käkisalmen, Sakkolan, Metsäpirtin, Raudun, Vuokselan ja Pyhäjärven alueelta.

Vierailu oli mielestäni erittäin onnistunut ja pystyimme luomaan ja syventämään venäläisten viranomaisten kanssa hyviä ja ystävällisiä suhteita.

Kaksi vuotta sitten solmittiin ystävyssopimus Sakkola säätiön ja edellä mainittujen suomalaisten kuntien ja Käkisalmen nykyisen aluehallinnon sekä Sakkolan alueen nykyisten kuntien kanssa. Nyt mukaan ovat tulleet lisäksi Metsäpirtin, Raudun ja Pyhäjärven alueiden edustajat. Vierailun päätösjuhlaan kutsuimme kuntien sekä Sakkola säätiön edustajien lisäksi edustajan Metsäpirtin, Pyhäjärven, Raudun ja Vuokselan perinneyhteisöistä tapamaan oman alueensa nykyisiä vallanpitäjiä.

Näin ystävyysverkosto laajenee ja syvenee. Hyvien suhteiden myötä voimme jatkossa pyrkiä erilaisten yhteisten hankkeiden toteuttamiseen yritystoiminnan, turismin ja koulutuksen alalla. Yhteistyö ja henkilökohtaiset ystävyys-suhteet helpottavat huomattavasti kotiseutumatkailua ja siellä mahdollisesti esiintyvien ongelmien ratkaisua. Henkilökohtaisten suhteiden merkitys on erittäin suuri myöskin erilaisten asioiden hoitamisessa venäläisissä virastoissa. Tätä me suomalaiset emme tule useinkaan ajatelleeksi, koska virkamies Suomessa toimii samalla tavalla tuttujen kuin vieraidenkin suhteen.

Kuluneen syksyn ja talven aikana ovat Metsäpirtin, Pyhäjärven, Raudun,

Sakkolan ja Vuokselan sukututkijat kokoontuneet Karjalatalolla muutamia kertoja pohtimaan yhteisiä asioita. He ovat muodostaneet Suvannon seudun sukututkimuspiirin. Tällä entisen Suur-Sakkolan alueella monet sukututkijat tekevät kukin omaa työtään ja usein moni tutkii samoja sukuja. Tutkijoiden kokoontumisilla pyritään siihen, että toisten töitä voitaisiin hyödyntää eikä kaikkien tarvitsisi tehdä kovasti päällekkäistä työtä. Sukututkimuspiirin yhtenä tavoitteena on Suvannon seudun alueen vuoden 1818 henkikirjan puhtaaksikirjoittaminen ja julkaiseminen.

Näin yhteistyö ja verkostoituminen laajenee ystävyyskuntatoiminnan ja sukututkimuksen alalla Itä-Kannaksen entisten ja nykyisten asukkaiden keskuudessa. Uskon, että tästä yhteistoinnasta on pitkässä juoksussa meille kaikille pelkkää hyötyä.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön
 valtuuskunnan puheenjohtaja
 Harjatie 5, 32210 LOIMAA
 p. 02-7628152
 GSM 0500-741296
 hannu.paukku@punkalaidun.fi

PAUKKUJEN SUKUKOKOUS

Paukkujen sukukokous järjestetään lauantaina elokuun 2. päivänä 2003
 Huittisissa Suttilan vanhalla koululla Punkalaitumentie 730 kello 12.00
 (Punkalaitumen tietä Huittisten keskustasta noin 8 kilometriä Punkalaitumen suuntaan)
 Käsitellään sukuun liittyviä asioita ja tutustutaan sukututkimuksen nykyvaiheeseen.
 Päätetään mahdollisista sukutoimikunnan jäsenmuutoksista.
 Päätetään jäsenmaksusta ja muista ajankohtaisista asioista. Tarkastetaan sukutilin käyttö.

Seuraavana päivänä sunnuntaina 3.8.2003 Sakkola-juhlat naapuripitäjässä Punkalaitumella.

Majoitus voidaan järjestää Pauli Paukun omistamalla vanhalla koululla tai jonkun lähialueella asuvan sukulaisen kotona. Ota oma makuupussi mukaan.
 Kaikki, jotka katsovat tavalla tai toisella kuuluvansa Paukun sukuun, Tervetuloa!

Tarjoilujen järjestämisen vuoksi ilmoita osallistumisestasi 25.7.2003 mennessä
 Pauli Paukulle / Mirja Avomäelle p. 02-561304 tai
 sukutoimikunnan puheenjohtajalle Hannu J. Paukulle 0500-741296.

Ystävyys- kunta vieraat viihtyivät

Käkisalmen piirin varajohtaja Aleksandr Sokolov jätti venäläisvierailta Lempäälään muistoksi taulun, vastaanottajana kunnanjohtaja Olli Viitasaari. Etualalla tervehdyksen vastaanottoa seuraa Sakkola-Säätiön perustajajäsen Yrjö Raaska Vesilahdesta ja Olga Gorjunova.

Pari vuotta sitten Lempäälä, Vesilahde ja Punkalaidun solmivat ystävyyskuntasopimuksen venäläisten, Käkisalmen läänissä Itä-Karjalassa, sijaitsevien kuntien kanssa Sakkola-Säätiön virittämänä hankkeena. Kesän 2003 alkajaisiksi oli vastavierailun vuoro.

Kolmipäiväiseen vierailuun oli mahdollista varsin runsaasti käyntikohteita Lempäälässä, Punkalaitumella ja Vesilahdessa. Vieraat tutustuivat muun muassa kuntien hallintoon, kouluihin ja päiväkoteihin sekä Punkalaitumella turvapaikanhakijoiden vastaanotto-

keskukseen. Yritysvierailuja tehtiin myös, ja yksi ilta vierähti Lempäälässä Sakkola-Museolla, toinen vieraiden ja suomalaissientien sekä karjalaisjärjestöjen edustajien illanvietossa.

Seuraavilla sivuilla kuvakoostetta vierailun varrelta.

Punkalaitumelaisten kirjalahjat vieraille ojensivat koulutoimenjohtaja Hannu J. Paukku ja kunnanjohtaja Esa Sirviö.

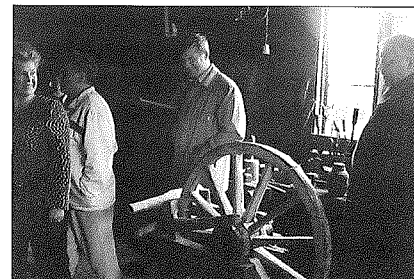
Ystävyysmaljat saatiin nyt skoolata Suomen puolella. Puukiulun ja suomalaisen taidelasin kahvassa venäläistä vierasjoukkoa johtanut Aleksandr Sokolov. Sakkola-Säätiön Hannu Turkkinen kilistää venäläisellä keramiikkatuopilla, joka oli saatu lahjana ystävyyskuntasopimuksia solmittaessa kaksi vuotta sitten.

Sakkola-Säätiö lahjoitti vieraille nimikkopaitojaan. Porsasviirin tunnukset varustetut paidat otettiin ilolla vastaan, sovittamassa Aleksandr Sokolov ja Valentina Tjurina. Taustalla kuvasarja Sakkola-Museossa esitetyistä sakkolaisjuurisista tunnettuja henkilöitä – presidentti Martti Ahtisaaresta lukien.

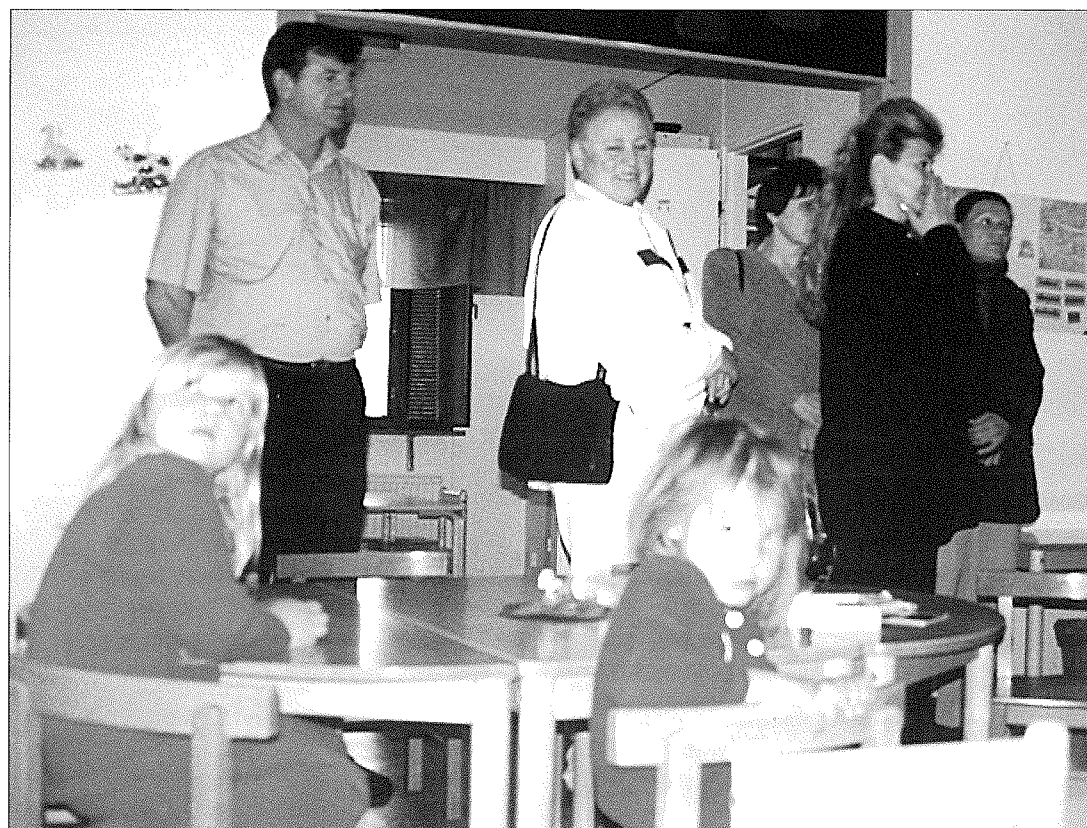
Museoraitilla vieraat opastettiin myös sotaveteraanien perinnekamariin ja pajamuseolle (alakuva.)

Tottahan suomalaisessa kesäillassa pitää tikkaa heittää. Mallia vieraille näytti Sakkola-Säätiön sihteeri Matti Nas-kali Ulvilasta. Suoritusta seuraavat Nikolai Baban, Aleksandr Sokolov, Hannu J. Paukku, Taisto Virkki, Mauri Penttilä, Erkki Paloniemi, Esa Sirviö, Pekka Karppanen, Aaro Viskari, Antti Reunanen, Esko Kallonen ja Soini Hartikainen.

Vesilahdessa kunnanjohtaja Erkki Palomäen (vas.) luotsaama vierasryhmä pääsi yllättäen puhumaan venäjää, kun Pietarista lähtöisin oleva kukkakauppias Elina Kaapu (kolmas vas.) esitteli yritystään. Samaan aikaan Narvan raitille sattui myös Reino Kallio (toinen oik.), joten suomenajokoirarotukin tuli esiteltä.

Koulu-, terveys- ja lastenhoito-palvelut esiteltiin myös. Vieraat piipahtamassa Vesilahden Narvassa päiväkodilla.

Hannu Turkkinen esitteli Sakkola-Museota venäläisvieraille. Lempääläisen Manne Kuusman Sakkolan vanhasta kirkonmäestä veistämä pienoismalli herätti keskustelua tulkki Olga Khirvosen välityksellä.

Karjalaisen perinnetyön tärkeys esille

Virallisia yhteistoimintasopimuksia ei nyt solmittu, mutta Sakkola-Säätiön väki uskoo venäläisten vierailun Suomeen kaikkiaan edesauttavan yhteistyötä.

- Toivottavasti saimme venäläiset ystävät entistä paremmin ymmärtämään Sakkola-Säätiön toimintaa. Esimerkiksi vierailu Sakkola-Museossa tuntui näyttäneen vieraille sen, että säätiö haluaa vaalia karjalaisia perinteitä, toteaa säätiön hallituksen puheenjohtaja **Hannu Turkkinen** Lempäälästä.

Venäläisille ystävyyskuntavieraille viestittiin myös suomalaisten Karjalan

kannakselle pystyttämien ja kunnostamien muistomerkkien tärkeyttä.

- Toivoimme, että niitä kunnioitetaan ja patsaiden ja kirkkomaiden annetaan olla siellä rauhassa, ja kyllä tähän kuntajohtajilta myönteistä vastakaikua saimmekin.

Sakkola-Säätiön puitteissa on pohdittu myös mahdollista maa-alueiden vuokraamista tai ostamista entisiltä kotikonnuilta.

- Maakysymyksistä ei toistaiseksi ole varmuutta, mutta niistäkin keskusteltiin. Asioiden etenemisessä ja toteutumisessa täytyy odottaa venäläisen lain-

säädännön ja kunnallishallinnon muutosta, vaikka jotkut yksityiset suomalaiset alueelta ovat mökkimaita vuokranneetkin.

Kunnallishallinto Suomen demokraattiseen järjestelmään pohjautuen kiinnosti kovasti vieraita. Tulkkina toimineen **Olga Khirvosen** välityksellä saatiin useampaan otteeseen selvillä sitä, että kunnanjohtaja ei Suomessa ole yksiselitteisesti pomo, vaan vaaleilla valitut luottamushenkilöt, valtuusto ja hallitus ovat päätöksentekijöitä.

Marjo Ristilä-Toikka

Sakkola-Säätiön hallitus sai raportin ystävyyskuntavierailun antimista kesäkuun kokouksessaan. Samalla julkistettiin säätiön painotuoreet Sakkola-lippalakit.

Käppi - vanha sukunimi Sakkolassa

Sakkolan historiassa (s. 18–19) mainitaan, että Vatjan viidenneksen verokirja vuodelta 1500 antaa tarkat tiedot kylistä ja verotalonpojista. Sakkolan pogostan kylien luettelosta mainitsen vain sukuni Käpin kannalta keskeisimmät: Kiviniemi, Noisniemi (Sobolina), Räihänranta, Kuninkaanristi, Haitermaa ja Viiksanlahti. Ronimus on venäjänkielisestä verokirjasta suomalaiseen kieliasuun muuttanut edellä mainittujen kylien nimet, jotka vielä neljä vuosisataa myöhemmin olivat olemassa. Hän on myös palauttanut suomalaiseen asuun verokirjassa mainitut sukunimet, mm. Käppi, Kuisma, Valkonen, Repoi.

Suomen sukunimikirjan mukaan Viipurin linnassa on oleskellut 1550 Klas Käppi. Nimi saattaa juontua lisänimestä, jossa oli 'kämpälää' merkitsevä sana käppi, josta johdannainen käppä 'käpy'. Karjalassa käppä merkitsi linnunjalkaa. Sukunimikirjassa on tietoa,

että Kajaanissa oli 1649 mainittu Pier Käppi -niminen henkilö. Lieneekö ollut isosetä jäljempänä mainitussa kuviossa olevalle Matti Matinpoika Käpille.

Käiksalmen eteläisen läänin verokirjassa vuodelta 1641 mainitaan, että Kiviniemessä on ollut 10 verotaloa, Noisniemessä 8, Haitermaassa 11. Verotalonpoikina mainitaan mm. Käppi ja Karoinen. Lukuisat Sakkolan tunnetut suvut ovat jo ainakin silloin asuneet paikkakunnalla, mutta jo Vatjan verokirjassa mainitut nimet edustavat vanhinta kerrostumaa. (Sakkolan historia, s. 26.)

Eläkkeelle jäätyäni ja varsinkin muuttaman viime vuoden aikana olen koonnut käsikirjoitusvaiheessa olevaa sukukertomustani varten lähdeaineistoa. Merkittävimmät lähteet ovat suvustani tehdyt sukuselvitykset, jotka on laatinut sukututkija Pentti Warvas ja Mik-

kelin maakunta-arkistossa olevat asiakirjat. Sakkolan historia, Sakkolan kylät tuvasta tupaan sekä Karjalan kansan historia (Heikki Kirkinen et al) ovat muodostuneet tärkeimmiksi kirjallisiksi lähteiksi.

Seuraavan sivun kuvio esittää pelkistetysti isoisäni Matti Mikonpoika Käpin esivanhemmat kuudenteen sukupolveen Matti (Matts) Matinpoika Käppiin (1692–1772).

Vuosisatoja samoilla seuduilla asuvina Käpit avioliittojen kautta tulivat hyvinkin läheisiin sukulaisuussuhteisiin mm. seuraavien oman kylän ja Sakkolan lähikylien sukujen kanssa: Karonen, Jortikka, Kuisma, Wellling, Nuora, Sipiläinen, Laitinen, Pitkänen, Lamppu, Warvas, Tiinus, Koiranen, Suokas.

Olen tämän kirjoituksen laatinut myös siinä toivossa, että Käppi-nimiset tai tämän sukunimen muuten läheiseksi tuntevat voisivat tulla tietoiseksi Käppien vuosisataisesta, kirjatusta tiedosta. Voisipa ehkä olla mahdollisuus löytää oman sukunsa syvempiä juuria.

Erään sattuman, sähköpostiosoitteen yhden mitättömän pienen virhemerkkin takia Jukka Käppi Lempäälästä tuli tietoisuuteeni. Muutaman sukuamme koskevan kysymyksen jälkeen saatoin osoittaa, että meillä on yhteinen esisä seitsemännessä esipolvessa, Antti (Anders) Käpissä (s. 1716).

Tekeillä olevan sukukertomuksen päätavoite on kuvata lapsilleni ja lastenlapsilleni oma syntymäseutuni Sakkolan Kiviniemen Savioja, siellä eläneet, asuneet ja työnsä tehneet ihmiset, syntymäkotini lähiympäristöineen, tärkein ajanjakso 1900-luku aina sotien 1939–45 ja evakkotaipaleita myöten. Sukuselvitykset ja Sakkolan Kiviniemen (Karjalankannaksen) historialliset tapahtumat ovat kehyksinä sukukertomukselleni, jonka (valokuvineen noin 300 sivua) saanen painokuntoon tämän vuoden aikana.

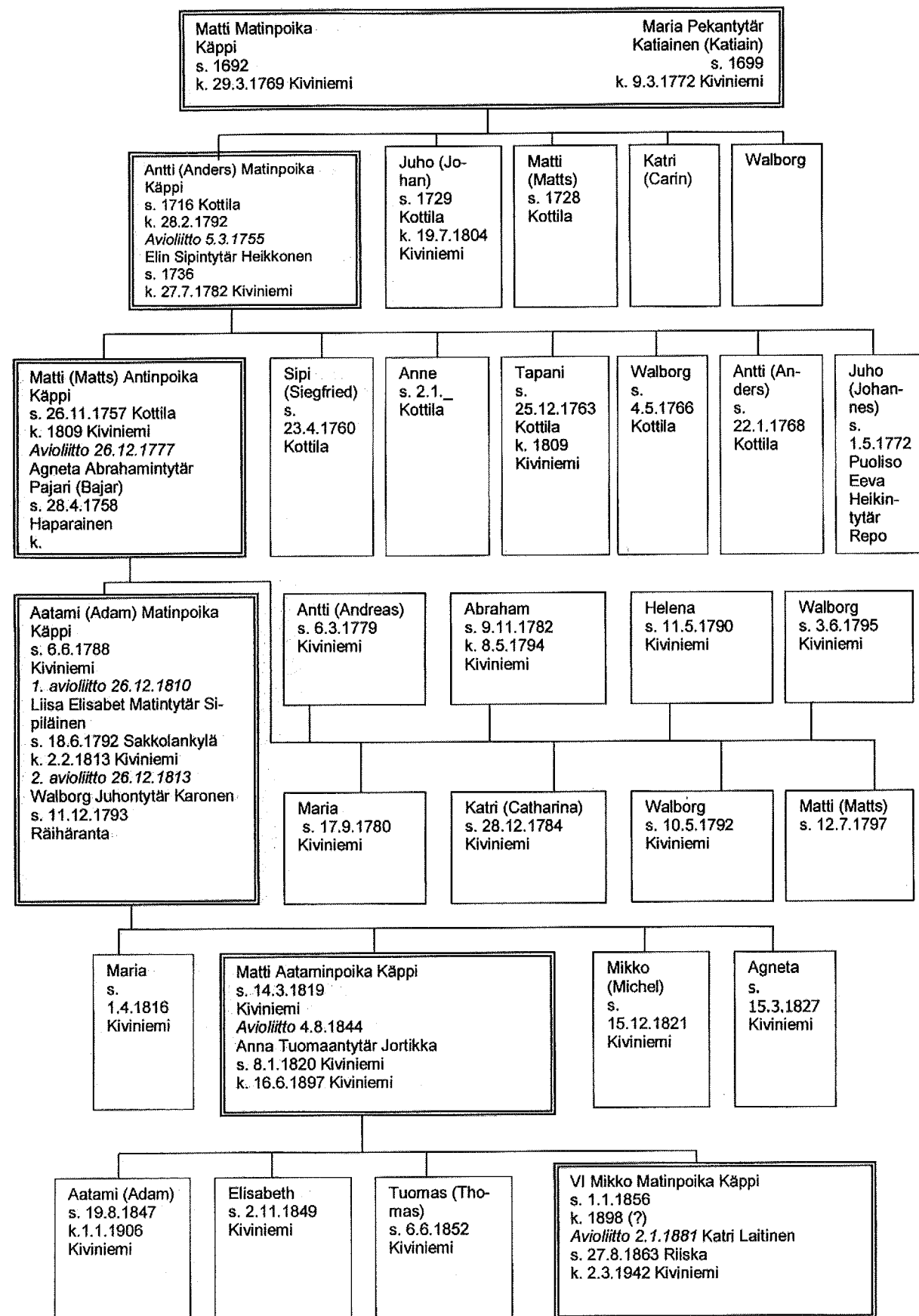
Pekka Tahvananpoika Käppi

Noisniemen naisia

Noisniemen naisia ruokatalouskurssilla Mikko Hyyrysellä v. 1925 Ketä kuvissa mukana ja mitähän oppia saatiin? Kyselee kuvat julkaistavaksi lähettänyt Taisto Virkki.

2

Sakkola-Seuran sauna- ja tarinailta kutsuu illanviettoon

Sakkola-Seuran järjestämä sauna- ja tarinailta Karjalaisten Kesäkodilla Jollaksessa, Villinginsalmentie 7, pidetään 3.7. klo 18. alkaen.

Paikalle pääsee Helsingin Herttoniemen metroasemalta HKL:n bussilla nro 85, poistumispaikka SOK:n Jollas-Instituutin tienhaarassa, josta myös Kesäkodin viitoitus. Kävelymatkaa on noin 1,6 kilometriä. Omalla autolla

tuleva, katso puhelinluettelon sivu 40 DS-73.

Kesäkodin alueella voi olla vaikka koko päivän, jos sää houkuttelee ottamaan aurinkoa ja uimaa, kertamaksu on 1 euro, lapset 0,50. Saunaan pääsee klo 18. alkaen. Seura maksaa saunamaksun.

Yhteissaunassa uimapuvut! Omat makkarat ja saunajuomat mukaan.

Emäntää myy kanttiinissa verannalla virvoitusjuomia ym.

Saunan jälkeen kokoonnumme verannalle juomaan saunakohvit tai sajut ja tarinoimaan. Huom! Johtokunta kokoontuu jo klo 17.

Tervetuloa kaikki – myös naapuripitäjäläiset.

**Sakkola-Seura ry
Johtokunta**

Retkellä Hyrsylänmutkassa

Sakkola-Seuran suuntasi kevätretkensä Hyrsylän mutkaan Aira Samulinin komeaan keloipirttiin. Kuvassa emäntä itse istumassa, mukana retkeläisiä vasemmalta Irina Laine, Terttu Mielonen, Elina Laine, Lilli Kuparinen, Meeri Häkkinen, Eila Aro, Irma Toivonen ja Teuvo Kuparinen. Kuvan otti Tauno Mamia.

Kutomakurssilaisista oli suuri osa tuttuja

Suvannon Seudun tämän vuoden ensimmäisessä numerossa julkaistiin kuva Kiviniemen kutomakurssilaisista vuodelta 1935. Helvi Räikkönen Tampereelta on tunnistanut suuren osan kuvan naisista.

Helvin tunnistamia kurssilaisia ovat

Irma Väyrynen, Orvokki Koiranen (Nurminen), Kirsti Männikkö (Suokas), Jenny Lamppu (Jussila), Hilka Huuska, Helmi Huuska, Martta Huuska, Esteri Mäkinen, Kerttu Koppanen, Sirkka Kekki (Huuska), Edit Kukkonen (Kuisma), Aino Karpanmäki (Lapveteläi-

nen), Selma Suokas, Suoma Uosukainen (Kallonen) ja Ester Pitkänen.

- Olisi kovin mielenkiintoista saada kaikki nimet talteen, toteaa Helvi Räikkönen, jolta tunnistamatta jäi vielä seitsemän henkilöä.

Oi niitä aikoja entisiä...

Isäni Martti Karonen oli syntynyt kauniissa Sakkolassa, "Laatokkajärven rannalla siellä majassa matalassa".

Vanhempani niin kuin kaikki muukin siirtoväki joutuivat aloittamaan elämänsä uudelleen uusilla asuinpaikoilla. Me toimimme vähäisen kuormamme 15.4. Tampereen Messukylään pienitallisena kannakselta niin kuin Antero Rokka Tuntemattomassa sotilaassa.

Alkoi pellon raivaus, saunan rakentaminen, karjalle piti saada navetta jne. Talo, jonne muutimme, oli ns. Ruotsin kansan lahjoittama siirtolaisille, joka nyt on suurelta osin remontoitu ja uudistettu, vain kyltti ulko-oven päällä muistuttaa menneestä ajasta. Koti oli parhain mitä toivoo saattoi, rakastavat vanhemmat, mummo, sisaruksia, yhdeksän lasta, jotka kaikki olemme voineet rakentaa talomme lapsuuden maisemiin.

1980-luvulla kodissamme alkoi kuitenkin usein vieraila kaupungin virkamiehiä aikoen saalistaa kotimme maita, peltöjä rakennusalueeksi. Peltöjä, joita isämme käsin kuokalla ja lapiolla oli raivannut perheelleen elannon saamiseksi, ja kantaen myös raskastaakaa, sotavammaa mukanaan.

Millään ei ollut uskoa kaupungin suunnitelmaa todeksi, olihan jo kertaalleen jouduttu maat ja koti pakko-luovuttamaan vieraille valtiolle. Mutta näin kävi kovasta taistelusta huolimatta. Pieni pala maata jäi kotimme pihaksi, josta otettiin pellot ja metsät, vaikka rakennusmaan tarvetta olisi ollut tulevalle sukupolvelle. Olisi mielenkiintoista tietää, kuinka monelle Karjalasta evakkoon joutuneelle perheelle on käynyt näin.

Pellolle on ollut nyt helppo rakentaa korkeita kerrostaloja, seurakuntakoti, kauppa ja koulu. Koulu, joka on rakennettu kotitilan maille, sai nimekseen Karosen koulu. Vihkiäistilaisuuteen 26.3.2003 olin suvun edustajana kutsuttu, ja vein paikalle Sakkolan viirin, jonka oli lahjoittanut Sakkola-Säätiö.

Viiri on muistuttamassa koulun sijaintipaikan menneestä historiasta ja näin ollen kovia aikoja kokeneesta Karjalan siirtoväestä.

Kiitos Esko Kalloselle avusta viirin hankinnassa.

Hyvä kesää!

**Maire Kanervisto
os. Karonen**

Karosen koulu vuosimallia 2003.

Sakkola-Museo

auki elokuun loppuun asti joka päivä klo 11.-17.

Kuokkalan Museoraitilla Lempäälässä.

Tarvittaessa museota esitellään vierasryhmille muulloinkin.

Lisätietoja:

Antti Hynnä,
museovastaava

Ollilantie 11, 37500 Lempäälä
p. 040-8490048.
antti.hynna@tut.fi

Elsa Mäkelä,
arkistonhoitaja

Koulutie 25 C, 37500 Lempäälä
p. 040-7069483
elsa.makela@luukku.com

Hannu Turkkinen,
Sakkola-Säätiön

hallituksen puheenjohtaja,

Turkkisentie 12,

37550 Lempäälä,

p. 03-3752 525, 050-3839 683
hannu.turkkinen@lempaala.fi

Aila Alanen,
rahastonhoitaja

Ollilantie 16, 37500 Lempäälä
p. 03-375 2852, 040-7076164
aila.alanen@lempaala.fi

www.sakkola.fi

VIRKIN VIRKKEET

Liisu Gyllenbögelin muistolle

Ajallisen elämän päättymisestä kohtamme aika-ajoin suruviestejä. Erityisen liikuttavana koin puhelinsoiton toukokuun lopulla, kun sain tietää Alholan koulun pitkäaikaisen entisen opettajan Liisu Gyllenbögelin poismenosta. Hän sai elää pitkän ja vaiherikkaan elämän, jossa Vuokselalla ja vuokselalaisilla oli sija hänen sydämessään ja ajatuksilla. Opin tuntemaan Liisun v. 1995 Vuokselan sankarivainajien muistomerkkin paljastustilaisuudessa Vuokselassa. Itse pääjuhlassa Losevossa illanvietossa oli sydäntä liikuttavaa, kun Liisu vuosikymmenien jälkeen tapasi siellä entisiä oppilaitaan. Tämän jälkeen olin vuosien saatossa Tampereella asuessani yhteydessä häneen eri tavoin. Puhelinkeskusteluissa hän muisteli entisiä tapahtumia ja luovuttaessaan Alholan koulun virallisia papereita seuralle hän esitteli mm. kansakoulunsa nimi- ja arvostelukirjaa vuodelta 1942. Tarkasti hän muisti oppilaidensa erityispiirteitä, kun selasimme kirjaa yhdessä läpi. Vuosittaiset syntymäpäivät tammikuun 7. päivänä hänen kotonaan Pyynikintorin varrellä jäivät myös mieleen miellyttävänä perhetapahtumana. Henkilöhaastattelussa Suvannon Seutulehden numerossa 1/2002 on yksityiskohtaisemmat tiedot Liisun elämänvaiheista. Viimeisen vuoden tapahtumat heikensivät Liisun vointia ja Kaupin sairaalassa kävin onnittelukäynnillä hänen täyttäessään kunnioittavat 95 vuotta tammikuun seitsemäntenä päivänä. Liisun lämmin kädenpuristus jää minulle pysyvästi mieleen loppuelämäksi. Liisu Gyllenbögelin ajallinen matka päättyi 27.5.2003 Pyynikin sairaalassa ja siunaus tapahtui 10.6. Kalevankankaan siunauskappelissa Tampereella kesän kauniimpana ajankohtana, jolloin "Karjalan kunnailla lehtii puu, jo Karjalan koivikot tuuhettuu, käki kukkuu siellä ja kevät on, vie sinne mun kaihoni pohjaton." Liisua jäi kaipa-

maan omaisten ja ystävien lisäksi lukuisa joukko entisiä Alholan koulun oppilaita, joiden ystävyys säilyi loppuun saakka yli puolen vuosisadan ajan.

Muistat sie - sanonnan kuulee takuuvarmasti, kun joukko karjalaisia on koolla. Jotenkin tuo tapa toimia on hyvää terapiaa arkisen aherruksen keskellä. Olin toukokuussa mukana Tammelan Karjalaisten oman lipun vihkiäistilaisuudessa, jossa mukana oli n. 30 henkeä. Tilaisuus oli ohjelmaltaan hyvin koskettava ja erityisesti seuran erään perustajajäsenen, seuran kunniapuheenjohtajan Keijo Turkin puhe liikutti sanomallaan varmasti kuulijoita. Hän muisteli konkreettisin esimerkein, miten karjalaiset toimivat aktiivisesti jatkosodan jälkeen Tammelassa niin paikkakunnalle tulleiden karjalaisten kuin paikallisten asukkaiden parissa. Erityisesti hän painotti tapaa toimia henkisen hyvinvoinnin eteen tehdystä työstä. Silloin ei ollut mitään virallisia kriisiryhmiä apuna, vaan omin voimin yhdessä kokoontuen ja keskustellen huolehdittiin toinen toisistaan.

Niiltä ajoilta lähtien on haasteltu ja muisteltu. Esimerkiksi vuokselalaisten osalta joka toisena vuotena vietetään MUISTOJEN ILTAA ja joka toisena on VUOKSELA-juhlan vuoro. Tämän vuoden osalta on vuorossa muistelot, joista tarkemmat tiedot löytyvät lehdestä muualta.

Muistoja pyritään edelleen keräämään mm. henkilöhaastatteluin ja itse olen yrittänyt kantaa korteni kekoon lähestymällä henkilöitä erilaisin kontaktein ja työ jatkuu. Huhtikuussa poik-

Tammelan Karjalaisten lipun siunauksen suoritti kappalainen Vesa Parikka, lippua kannattaa puheenjohtaja Raimo Mero vierellään Keijo Turkki.

Nelly Virkki esittelee lottapukuaan

kesin Tammelassa Nelly Virkin luona saaden tietoja hänen toiminnastaan sota-aikana viestintälottana eri paikoissa. Valokuvia katseltiin, alkuperäisiä dokumentteja, jotka olivat peräisin Nellyn isän Hjalmar Näppisen jäämistöstä, sain seuran arkistoon. Liikuttavana yksityiskohtana Nelly otti kaapistaan esille sota-aikana käyttämänsä lottapuvun. Keskustelumme sisältö on arvokas tietolisa seuramme toimesta keräämään ja arkistomaan aineistoon.

Kesä on myös rentoutumisen aikaa arkisten aherrusten lomassa. Nautti-kaamme Suomen ainutlaatuisesta luonnosta ja sen kauneudesta unohtamatta kuitenkin tarjolla olevia erilaisia tapahtumia, joissa on lupa sekä nauraa että itkeä. Sen taidonhan me karjalaiset osaamme luonnostaan.

Taisto Virkki

VUOKSELALAISET TAPAAVAT HÄMEENLINNASSA

Vuoksela-Seuran vuosikokous pidetään 28.6.2003 klo 18
Hämeenlinnassa Kerhoravintola Seiskassa, Selkäsuonkatu 2.

Kokouksen jälkeen jatketaan ohjelmaa perinteisellä MUISTOJEN ILTA-tapahtumalla. Ohjelman ja ruokailumahdollisuuden lisäksi esillä on matkakuvia ja videoesitys kesäkuun alkupuolella tehdystä matkasta Valamoon ja kotikylille Vuokselaan, esitellään "SOTIEMME VUOKSELA" -matrikelihankkeen nykyvaihetta ja muutakin seuran ajankohtaistoimintaa. Mahdollisuus on lisäksi tutustua sukututkimuksen mielenkiintoiseen aiheeseen Pentti Warvaksen esittelemänä.

Tulkaapa mukaan tapaamaan tuttuja läheltä ja kaukaa,
myös naapuripitäjäläiset olette sydämellisesti tervetulleita.

VUOKSELA-SEURA r.y.

Kevyesti ennen
juhlaa Tammelassa
9.6.2002.
Mukana oli yhteensä
230 henkilöä

Liskin perhekuva pöydän molemmin puolin, tytöt edestä oikealta lukien Sievi, Siiri, Elvi ja Lahja.

Paavo Liskillä on sana hallussa.

Olavi Vanhanen ja poikansa Pertti kahvittelemassa.

Väinämöinen ja Ilmarinen

Kansantaruston henkilöhahmoja - mitä muuta tulee mieleen?

Kalevalan mahtimiehet, Väinämöinen ja Ilmarinen, osataan yhdistää Kalevalaan. "Sanoi vanha Väinämöinen .../ Silloin seppo Ilmarinen"

Kuinka moni meistä voisi kyseiset nimet yhdistää Suomen valtion olemassaoloon ja maan puolustukseen?

Tutustumalla Reino Arimon teokseen "Suomen linnoittamisen historia 1918 - 1944" saa seikkaperäiset tiedot Suomen itsenäistymisen alkuvuosikymmeniltä. Seuraavassa haluaisin hieman avata portteja jatkokeskustelun käynnistämiseksi aiheesta ja erityisesti koskien Vuoksella sijainneiden kahden puolustusaseman Väinämöisen ja Ilmarisen osalta.

Kaikki alkoi oikeastaan jo vapausodan aikana, kun kenraali C.G. Mannerheimin mielessä oli Karjalan kannaksen mahdollinen puolustus ja linnoitustoimenpiteet. Mikkelissä 7.5.1918 päivätyllä käskyllä käynnistettiin suunnitelman laatiminen Karjalan kannaksen puolustusjärjestelyistä niin hyvin linnoittamista kuin tykistötoimintaa silmälläpitäen. Suunnitelma valmistui 1.6.1918. Käytännön toteutukseen ei päästy kuitenkaan Mannerheimin erottua 29.5.1918.

Ns. saksalaiskaudella puolustuslaitoksen johdossa käynnistettiin uuden suunnitelman laadinta Karjalan kannaksen linnoittamiseksi. Suunniteltu puolustusasema noudatteli varsin suuressa määrin ns. Mannerheim-linjaa. Linnoittautumistyöt aloitettiin loppuvuodesta 1918, mutta ne päättyivät vuoden lopulla saksalaisten poistuttua maasta.

Yleisesikunnan päälliköksi tuli kenraalimajuri H. Ignatius 5.3.1919 ja huhituksessa valmistui valtakunnan itärajan puolustus suunnitelma, jonka painopiste oli Karjalan kannaksella. Rahavarojen niukkuus ja erilaisten mielipiteitten vuoksi varsinaisiin toimiin

ei päästy. Kenraalimajuri P.O. Enckellin tulo 16.9.1919 yleisesikuntapäälliköksi vauhditti puolustusasioiden eteenpäin viemistä. Syksyllä 1919 maahan saapui ranskalainen sotilaskomissio antamaan apuaan puolustuslaitoksen luomisessa ja maanpuolustuksen järjestelyissä johtajanaan eversti G. Gendre ja linnoittautumisen asiantuntijana majuri (myöhemmin everstiluutnantti) J.J. Gros-Coissy. Suomalaisena asiantuntijana asiaan perehtyneenä oli

mukana everstiluutnantti J.Chr. Fabritius.

Näin lyhykäisyydessään Suomen puolustuksen suunnittelussa edettiin itsenäistymisen alkuvaiheessa.

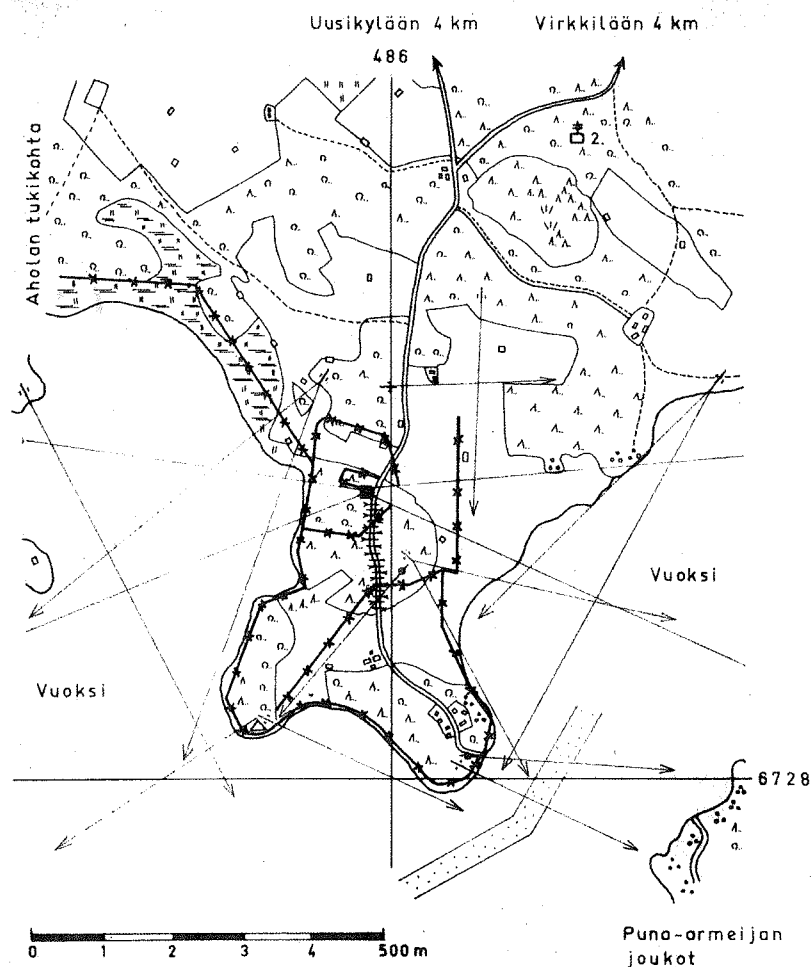
Työteliään suunnittelukauden jälkeen puolustusasemat määritettiin, aikataulutettiin ja päästiin rakentamaan puolustusasemia. "Enckellin linjan" puolustuskeskuksina Vuoksella toimi Noisniemi ja Lauttaniemi (=Oravaniemi).

Tammikuu 1940

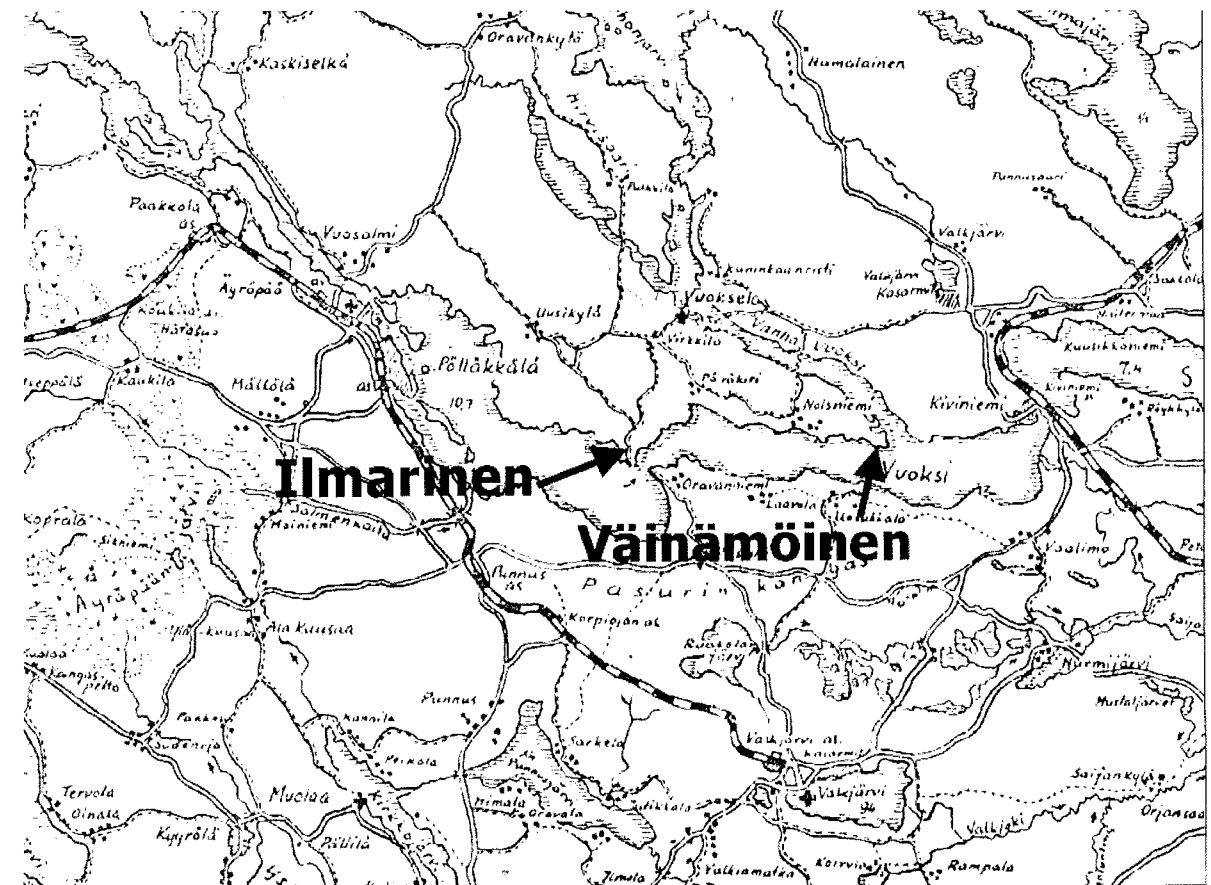
ORAVANIEMEN TUKIKOHTA

2. Komppania / II / JR 21

Tykkikasematti ILMARINEN keskellä

Talvisodan aikainen peitepiirros
ILMARISEN toimintaympäristöstä

Puolustusasemien sijainti Vuoksella

Noisniemessä oli yksi konekiväärikorsu ja yksi tykkikorsu (nimeltään Väinämöinen) ja Lauttaniemessä kaksi konekiväärikorsua ja yksi tykkikorsu (Ilmarinen).

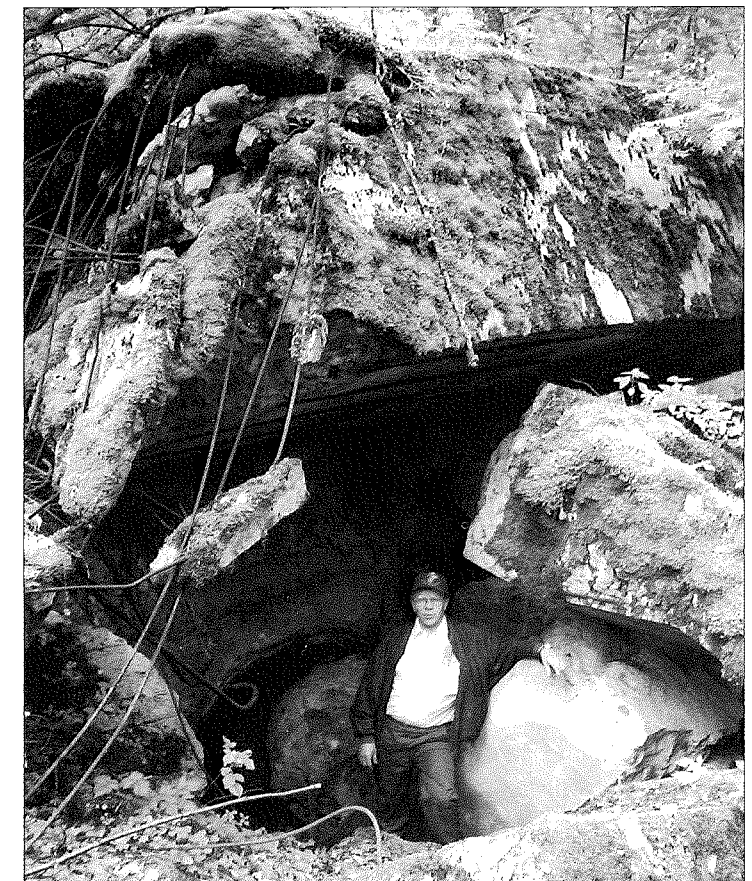
Puolustusasemien rakentaminen riittävän vahvoiksi ja toimiviksi oli haasteellinen ja vastuullinen tehtävä. Samoin oli myös niiden käyttö sota-aikana eli käytöstä vastasivat rannikotykistökoulutuksen saaneet henkilöt.

Mitä sitten puolustusasemista tiesivät paikallinen väestö ja miten asemien rakentamisessa olleisiin ihmisiin suhtauduttiin. Myös jatkosodan aikana Vuoksella elettiin rinnakkaiseloa niin sotilaiden kuin siviileiden kesken.

Vuoksela-Seuran muistelojen keräystyössä toivomme saavamme talteen muistikuvia ja tapahtumia tai muuten aiheeseen liittyviä kuvia.

Taisto Virkki

Taisto Virkki ILMARISEN betonisten raunioiden alla kuvattuna 6.7.1997.

Metsäpirtin perustamisesta täydet 100 vuotta

Edesmenneen Metsäpirtin henkiset perilliset kunnioittavat 28.-29.6.2003 pitäjäjuhlissaan Kurikassa äitinsä 100-vuotispäivää.

Metsäpirtin vanhin tiedossa oleva paikannimi, **Taipale**, on ollut laajalti tunnettu vähintään 1200 vuotta. Novgorodin kronikat kertovat tsuudeista ja "taipaleentakaisista" tsuudeista. Karjalaisheimon tsuudit oli viikinkien ohella toinen merkittävä Novgorodin 800-luvulla perustanut kauppakansan ryhmä. Tsuudit katosivat kuin tyhjiin ja karjalainen kantaheimo inkeroiset ilmestyi kuin tyhjästä tilalle. Kyseessä on sama heimo. Sen nimi vain täsmen-tyi venäläisperäisestä "tsuhnasta" inkeroiseksi eli karjalaiseksi kronikoitsijan vaihtuessa.

Inkeri ja Käkisalmen-Karjala ovat karjalaisasutuksen ydinaluetta. Tsuudit olivat novgorodilaisille Taipaleen ja Suvantojärven eteläpuolella ja Inkerissä asuneita karjalaisia ja reitin toisella puolen asuneet näiden taipaleen-takaisia heimoveljiä. Heimoryhmittymiä yhdistivät toisiinsa verisiteiden lisäksi järvet ja muut vesiväylät. Asutushan laajeni pitkin niiden rantamia.

Karjalaisilla on ollut ainakin jo 800-luvulta lähtien kauppapaikkoja Laatokan rannamilla ja he ovat ulottaneet kauppamatkojaan kauas pohjoiseen, länteen ja etelään. Novgorod perustettiin Bysantiin suuntautuvan kauppaitien tukikohdaksi. Itsenäiset karjalaiset elivät vauraan turkiskulttuurin kautta useita vuosisatoja, 1300-luvulle saakka. Kaupankäynti oli perinteinen jokamiehen oikeus ruotsalaisvallan aikaan saakka.

Sakkolan pogosta oli ehkä jo 1200-luvulla

Käkisalmen, Sakkolan ja Raudun pogostat kirkkoineen ja paikallishallintoineen ovat olleet olemassa 1400-luvulla, todennäköisesti jo vuosisata tai pari aiemmin. Kristinuskon itäinen haara alkoi juurtua Karjalaan bysantin-

matkojen tuliaisena ajanlaskumme ensimmäisen vuosituhannen lopulla. Vuosituhannen vaihteessa sillä oli vankka asema Länsi-Göötanmaata myöten. Kiovassa piispaksi vihitty ortodoksi piispa Osmund vaikutti Sigtunan hovissa 1050-luvulla.

Kristinuskon itäinen ja läntinen haara levisit keskenään rauhanomaisesti ja yhteistyössäkin -esimerkiksi Vakka-Suomeen - siihen asti, kunnes itäisen kirkon vaikutusvallan laajenemisesta ja valta-alueensa kaventumisen uhas-tärsyntyneen paavi Leo IX alisti bullallaan vuonna 1052 kaikki Pohjolan kansat, suomalaiset ja osan slaaveja mukaan lukien Hampuri-Bremenin arkkipiispakunnan alaisuuteen. Kirkkokunnat ajautuivat täydelliseen välirikoon kaksi vuotta myöhemmin. Aggressiivinen paavin kirkko tarttui miekkaan myös "kerettiläisten" kristittyjen nujertamiseksi. Noille hirvittäville surmantöille on myöhemmin maalattu sanoin ja kuvin jalojen "ristiretkien" valheellinen sädekehä.

Sakkola ja Pyhäjärvi, siis myös Metsäpirtti ja osa Vuokselaa kuuluivat samaan pogostaan, seurakunta- ja hallintoalueeseen. Rautu oli vakiintunut rajansa ennen 1500-lukua.

Metsäpirtti tunnetaan Vatjan viidenneksen verokirjassa vuodelta 1500. Kylä sijaitsi silloin eräässä Suvannon-taipaleen eli Taipaleenlahden pohjukassa Suvantojärven rannalla.

Metsäpirtin ero Sakkolasta

Asetus kunnallishallinnosta annettiin vuonna 1865. Kirkkopitäjien asiat oli käsitelty tätä ennen pitäjänkokouksen, kirkkokokouksen tai käräjien nimellä kulkeneissa tilaisuuksissa. Sakkolan kirkossa 25.9.1865 pidetyssä kokouksessa oltiin sitä mieltä, että vaikka asetus kunnallishallinnosta "tarkoittikin yleistä etua, niin sitä ei vielä ryhdyttäisi toteuttamaan Sakkolassa". Pitäjään valittiin ensimmäiset virkamiehet kirkkokokouksessa

9.7.1871.

Sakkolan Venäjän rajan puoleisissa kylissä oli kytenyt tietävästi pitkään halu päästä itsenäiseksi kirkkoherrakunnaksi. Metsäpirtissä oli ollut luterilainen kirkko ilmeisesti jo 1600-luvun lopusta. Se ränsistyi ja uusi rakennettiin vuosina 1791-1792. Itsenäistymishanketta käsiteltiin ensimmäisen kerran virallisesti Metsäpirtin kirkossa 23.7.1871 pidetyssä kokouksessa. Itsenäisyyttä mielineissä kylissä asui noin 2700 henkeä eli neljäsosa Sakkolan asujamistosta.

Erosta ei oltu aluksi omissa kylissäkään yksimielisiä. Hanke koki muitakin takaiskuja. Vasta Metsäpirtin kirkkokokouksessa 10.3.1889, jossa puhetta johti kalevalaisen kansanrunouden kerääjänä ja muutenkin avarakatseisena tunnettu pastori Adolf Neovius, vallitsi metsäpirttiläisten kylien edustajien keskuudessa yhtä edustajaa vaille täydellinen yksimielisyys omasta seurakunnasta. Erohanke alkoi edetä omalla painollaan.

Kirkkokokouksesta 28.7.1889 on kirjattu: "Kuvernöörin edusmies katsoi eroamisen olevan tarpeen vaatiman sekä olevan kohtuullista, että emäseurakuntalaiset ottavat osaa pappilan rakentamiseen uudelle kirkkoherralle Metsäpirtin seurakunnassa ja lain mukaan maksavat rukoushuone-seurakuntalaisille palkkiota emäseurakunnassa olevista pappien virkaloista kuin myös kirkosta."

Eroa koskeva asioiden käsittely eri virastoissa kesti nelisen vuotta ennen kuin lopullinen päätös valmistui. METSÄPIRTTI-kirjassa todetaan: "Porvoon tuomiokapitulin kirjelmästä 1894 Sakkolan kirkkoherranvirastolle näkyy, että senaatin päätöksellä 12.7.1894 Metsäpirtin nykyiset kylät oli erotettava Metsäpirtti-nimiseksi keisarilliseksi kirkkoherrakunnaksi, sitten kun Sakkolan silloisten palkannauttijain ja heidän oikeutensa omistajain sekä leski- ja orpokassan palkansaantioikeu-

det lakkaavat."

Kului kuitenkin vielä yhdeksän vuotta ennen kuin eroprosessi oli päätöksessään. Omaisuuden jako oli kova pala emäseurakuntalaisille ja erimielisyydet kestivät vielä kauemmin. Senaatti ratkaisi sitkeät kiistat Metsäpirtin eduksi 23.3.1910. Myös kunta joutui maksumieheksi Metsäpirtille kansakouluista. Sakkolassa niitä oli neljä ja Metsäpirtissä vain yksi.

Ero Sakkolan kunnasta tuli voimaan vuoden 1903 alussa ja seurakunnasta 1.5.1903.

"Täti sylityksin"

Sakkola ja Metsäpirtti eivät päässeet toisistaan irti virallisessa erossaankaan. Niillä oli kyllä selkeät ulkorajat, mutta kummankin sisälle jäi laajoja toiseen pitäjään kuuluvia alueita.

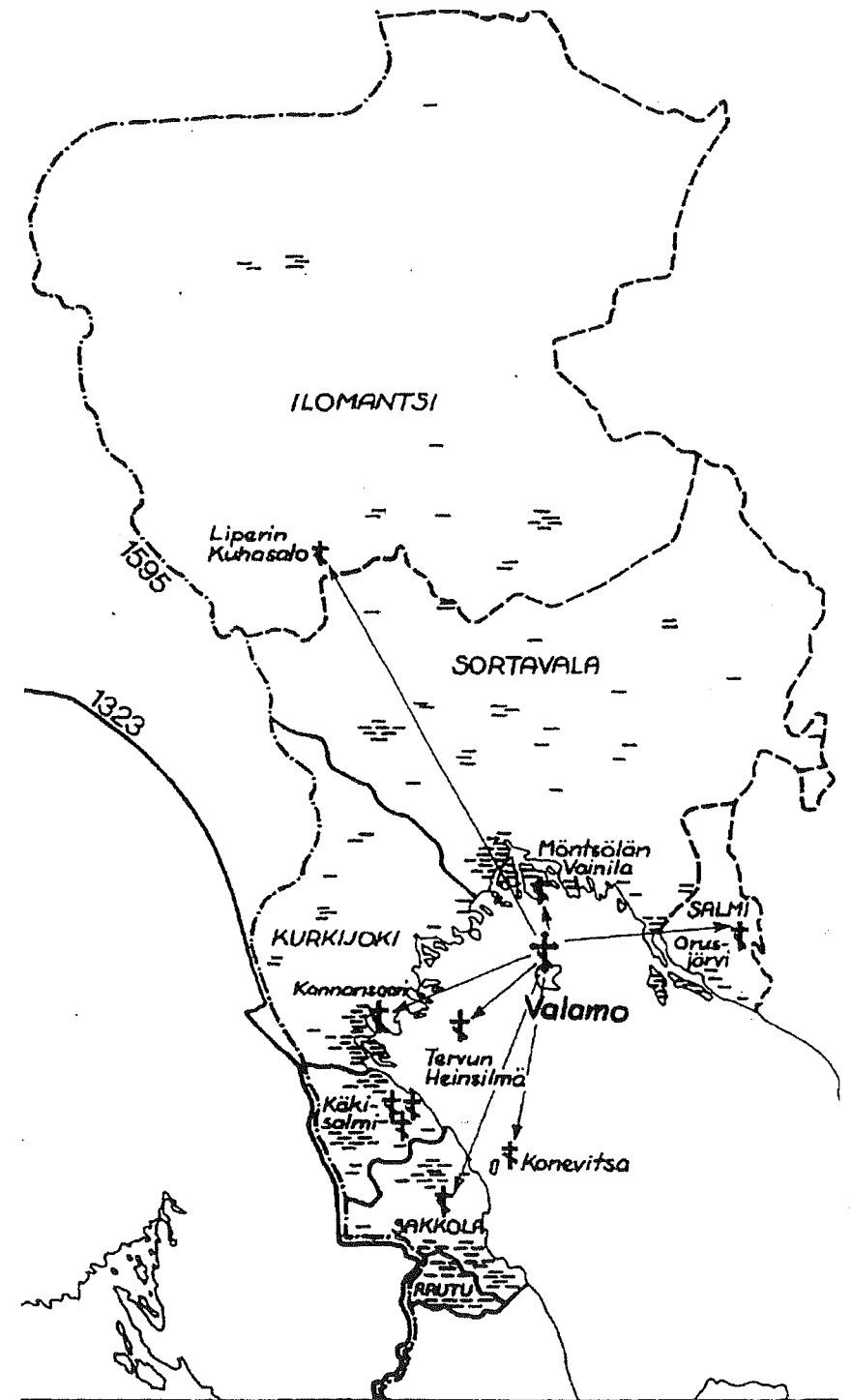
Kun Suvantojärvi laski Taipaleenjoen syntyessä 1818 likimain 10 metriä, paljastui pääosin myöhemmän Metsäpirtin alueella lähes 5000 hehtaaria vesijättömaata. Se oli niin viljavaa ja heti niin haluttua ja rohmuttua, että sotaväkeäkin tarvittiin ratkomaan omistuserimieliisyyksiä. Kaksi miesmurhaakin tehtiin noissa riidoissa. Isojako vahvisti rajat ja maanomistukset.

Hallussani on topografikartan kopio, johon on vuonna 1935 merkitty käsin kyläkohtaisia omistuksia Koukunniemen eteläosasta, Tuusnaojaan rajoittuvista Raudun maista, Vaskelasta, Lapalaisista ja länsiosista Koselaa. Taipaleenjoen yläjuoksun lietteitä kartassa on noin neljän kilometrin matkalta.

Vaskelankosken alavirrasta alkaen joen eteläpuolella on Lapinlahdelle, Haitermaalle, Sakkolalle, Petäjäjärvelle ja Viiksanlahdelle nimettyjä palstoja. Niiden yhteinen pinta-ala on noin 100 hehtaaria. Koukunniemessä on Viiksanlahdelle, Volossulalle, Kiviniemelle, Karholalle ja Riiskalle nimettyä palstoja. Ne menevät osin kartalta "ulos", mutta mitattavissakin niitä on 150 ha:n verran. Mainittujen lisäksi ainakin myös Vilakkalalla oli tällaisia "ulkopalstoja".

Kun Suvannon lietteitä jaettiin, saivat maitaan luovuttaneet kylät vastavuoroisesti metsiä muualta Sakkolas-

Jatkuu seuraavalla sivulla.

Kartta v. 1500 verokirjan mainitsemista pogostoista eli seurakunnista. Luostarit on merkitty ristillä ja asutus vaakasuoralla viivoituksella. (Kirkinen: Kalevalainen Karjala ja kristinuskon)

ta. Liete- ja metsämaiden vaihtosuhteen on täytynyt olla suuri. Metsiä ei ole juurikaan arvostettu. Isojaossa 20 tilaan jaetun Vaskelan maat olivat hie-
man yli 2000 ha. Kyläaukean pellot lietteineen olivat vähän yli 400 ha sekä kyläkeskuksesta noin kolmen kilometrin päässä olevat Koisillan maat ja lähimetsät vajaa 200 ha. Vilakalasta saatujen Vaskelan päämetsien pinta-ala oli noin 1400 ha. Vaskeloiset hyötyivät jakosuhteesta myöhemmin puukaupoissaan niin mukavasti, että hyvä metsä kohosi isäntien arvoasteikossa maatilán vakaan hyvinvoinnin ja vaurauden mittariksi.

Vaskelan kyläläisiksi luettujen Setä-Simo Koskivaaran mökki ja hänen veljenpoikansa Ville Koskivaaran tila olivat lapinlahtelaisilta ostetuilla "Sakkolan" mailla Pölläniemessä. Virallisesti he olivat sakkolalaisia. Metsäpirttiläiset olivat ostaneet sakkolalaisilta tietävästi pääosan ellei kaikkia näiden "Metsäpirtin ulkorajojen" sisäpuolella olevista maista. Toisaalta en tiedä ainakaan vaskeloisten myyneen Sakkolassa olevia metsämaita.

Hallinnollisia eli vanhoja maanomistuksia noudattavat rajat värittäisivät Sakkolan ja Metsäpirtin kartat kysymyksiä herättäviksi. Miten verot maksettiin, kun omistuksia oli molemmissa pitäjissä; kuuluivatko Setä-Simo ja Ville perheineen Lapilahden piiriin kunnallisvaaleissa; kuinka suuria olivat kunnallisesti ristikkäiset omistukset, ja monet muut seikat ovat mielenkiintoisia tutkimuskohteita.

Metsäpirtin maatilat "aidattu" karsinoiksi

METSÄPIRTTI-kirjassa esitelty Metsäpirtin pääelinkeino, maatalous, on saanut karsinamaiset puitteet. Viljelmiä, joiden koko oli 0,25-3 hehtaaria on vuonna 1929 ollut 172 kpl. Eivät tuollaiset ole viljelmiä vaan puutarha- ja vihannesmaita tai muiden elinkeinon harjoittajien tai muualle lähteneille lohkokottuja peltopalstoja. 3-10 peltota:n tiloja on ollut tuolloin 393 ja 10-25 peltota:n tiloja 118 kpl. Yli 25 peltotahtaarín tiloja oli vain kolme kappaletta.

Vuoden 1929 tietoihin perustuen koottu Suomen Maatilat -kirjasarjassa-

kin on Metsäpirtissä olevia yli 25 peltotahtaarín tiloja esitelty 15 kpl. Sekin luku on pahasti alamittainen, koska kirja sisältää pelkästään ne tilat, joiden isännät halusivat itsensä julkisuuteen maksamalla tiedot antaessaan huomattavan ennakotilauksmaksun.

Monilla isännällä oli kaksi tai useampi erillisiksi rekisteröityä tilaa. Esi-merkiksi isäni viljeli sekä jakamatonta perintötilaa että Jousseilta ostamaansa reilun 10 ha:n pientilaa. Monet olivat ostaneet Metsäpirttiin rekisteröimättömiä Sakkolan maita. Isäntäkohtainen tarkastelutapa antaisi todennäköisen lopputuloksen Metsäpirtin maatalouselinkeinosta sekä tilojen pintaaloista metsineen.

Myös tilojen peltomaiden laskentatavassa täytyy olla virhe. Se paljastuu "silmämääräisestikin" tarkastellen. Virallisten tietojen mukaan Metsäpirtin peltotaala oli 1741 ha vuonna 1910, 2797 ha 1919, 4489 ha 1929 ja lähes 6000 ha 1939.

Luvut eivät voi sisältää kaikkia Metsäpirttiin kuuluvia lietteen peltotaia siinä määrässä, että yli puolet niiden 5000 hehtaaria olisi kuulunut juridisesti Sakkolaan. Karttatiedot viittaavat enintään muutamaan sataan hehtaariin.

Taustalla on oltava ilmoittajalleen hyödyllinen maiden "luokitusvirhe" tai vanhojen luokitustietojen, mm. "vesijättömaa"-nimikkeen jämähtäminen virallisiin rekistereihin. Sakkolaa oli myös Raudun puolella, ainakin Tuusnaojan varrella, jossa riiskoisilla oli maita satakunta hehtaaria.

Järin merkittävä luokitusvirhe ei kuitenkaan ole mahdollinen. Isojaossa olivat sekä isännät että maanmittarit erittäin tarkkoja. Virheitä on voinut syntyä vasta sen jälkeen. Suurin ja luonnollisin virhe liittyyneekin arvioon lietteiden pinta-alasta ja jakautumisesta Sakkolan, Metsäpirtin ja Raudun kesken. Jos lietteitä onkin ollut 4000-4500 ha ja niistä on ollut Sakkolassa 1300-1500 ha, Raudussa n. 200 ha ja Metsäpirtissä 2300-2800 ha on kokonaisasetelma loogisesti kutakuinkin kohdallaan.

Nämä ovat menneitä, mutta mielenkiintoisia asioita. Vyyhdin selvittämisen on jopa kunnallishallintoon ja -juridiikkaan tai maanmittaukseen liittyvien tutkimusten tai väitöskirjojen aihe.

Mauno Vaski
Metsäpirtin Vaskelasta

Metsäpirtti esitteli historiaansa ja nykypäivää

Karjalatalon juhlasali oli täynnä, kun pitäjäsittelystä vuoden alussa alkoivat. Metsäpirtti sai kunnian aloittaa uudistetun esittelykierroksen. Liiton tarkoituksena on saada esittelyihin uutta entistä nuorekkaampaa näkökulmaa.

Ahtiaisten sukuseuran sihteeri Jouni Ahtiainen aloitti illan kertomalla sukuseuran toiminnasta. Hän oli varmaankin nuorin salissa läsnä olleista.

Sukuseura viettää syksyllä 10-vuotisjuhlaa. Sen jäsenmäärä on koko ajan tasaisesti kasvanut. Sukututkimus on tekeillä ja samoin sukukirja.

Miten sitten nuoret saataisiin kiinnostumaan karjalaisuudesta? Jouni totesi, että sukuseuran matkalle nuoret lähtevät mielellään. Mutta muu osallistuminen kiinnostaa, jos tilaisuuksien sisältö kiinnostaa.

Vaskela oli Metsäpirtin kalevalainen runokylä

Tästä aiheesta puhui Mauno Vaski, itse Vaskelassa syntynyt. Hän kertoi muun muassa: "Vaskeloiset ovat inkeroisia, Karjalan ja Inkerin alkuperäisimmän nimeltä tiedetyn karjalaisheimon jäseniä. Ovat myös vanhimpia nimeltä tiedettyjä Sakkolan asukkaita.

Vaskelan sukuyhteisö oli kalevalaisen runoperinteen taitaja. Kylästä on kerätty yli 2000 sellaista runotallennetta, joiden esittäjä on tiedossa. Määrä on enempi kuin viidesosa kaikista noin 9300 vastaavasta Etelä-Karjalan tallenteesta. Metsäpirtin Vaskelan runonlaulajia on kirjattu erheellisesti myös Inkerin runonlaulajien joukkoon. Lempaalaassakin on Vaskelan kylä.

Varhaisin tiedetty runonlaulaja on Ripakon Vetos'ämmä. Oli laulanut jo "niil enisimmäisil laulattajil, jotka täel kävviit." Vanhin nimen kertova tallennus on vuodelta 1876, jolloin Th Schwindt laulatti Laurin Nastoa. Nasto ja Ikan Tarja olivat kuuluja herkkinä laulajina. Tunnetuin on Larin Paraske, jota Väinö Salminen pitää etevimpänä ja hyvämuistisimpana kaikista tunnetuista runonlaulajista. Jerlan Oute oli veroisensa. Hänen isänsä oli Parasken eno, tietäjänä tunnettu Mikkolan Jokora. Riisniemen Antti taitoi runsaasti myös häävirsiä ja kehtolauluja, joita miehet eivät yleensä esittäneet. Alan teoksissa nimeltä dokumentoituja, aikavälillä 1810-1896 syntyneitä vaskeloisia runonlaulajia on 30 naista ja 6 miestä. Osaavien runonlaulajien määrä oli paljon suurempi, mutta kaikilla ei ollut aina aikaa, ehkä ei halukaan joutenoloon laulatettavana.

Kansanrunoutta kerättiin Vaskelassa sysäyksittäin. Th. Schwindt tallensi vuonna 1876, A. Borelius 1877 ja 1889, Adolf Neovius, luterilainen pappi ja historiantuntija 1887-1889, Aleksanteri Koskivaara 1911-1914, Tyyni Wahter 1930 ottaen samalla kansatieteellisiä valokuvia sekä Sulo Haltsonen, Katri Kaukonen, Lauri Laiho ja Olavi Pennanen 1934-1936. Lisäksi Adolf Neovius laulatti Larin Paraskea 1890-luvun alun vuosina Porvoossa.

Tiikkeinä Ohviska oli ns. viime hetken laulatettuja. Häntä tallentanut Katri Kaukonen kirjoitti: "Kesällä 1935 jo melkein umpikuuro mummo. Kertoi, että kaikki mummotha ennen lauloit,

ainha laulettii, ku kangasta kuottii laulettii, laulettii häissä, lasta liekut-
taissa, ain pit laulua olla."

Yhteydet nykyiseen Metsäpirttiin

Tästä aiheesta käytti puheenvuoron Ilmi Pesonen. Ensimmäinen muistomerkki "Kotipitäjän mullassa lepäävien vainajien muistoksi" pystytettiin 1993 vanhan hautausmaan kulmaan. Sankarivainajien muistomerkki sijoitui sen viereen pari vuotta myöhemmin. Viralliset luvat on anottu, siten kuin on tiedetty. Talvisodan taistelutantereelle Taipaleeseen on raivattu kenttähautausmaa 1996.

Viime vuonna vietettiin kolmatta kertaa pitäjäjuhla Metsäpirtissä. Samalla otettiin uudestaan käyttöön talkootyönä kunnostettu lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki, jonka reliefin, laattojen ja lyhdyn kunnostamista Opetusministeriö tuki. Kaikkia näitä hankkeita on ollut vetämässä Aulis Ukkonen.

Kun Neuvostoliitosta tuli Venäjä, niin pitäjäseuralaisen kannalta hyvä muutos on ollut Kannaksen avautuminen kävijöille. Huono asia kuitenkin on, että toimivien yhteistyömuotojen selvittämisessä on ollut omat hankaluutensa. Uusi hallinto on opetellut uusia hallintotapoja. Ei ole aina ollut selvää kenen kanssa ja missä järjestyksessä mistäkin asiasta tulee sopia ja keneltä lupia anoa. Ja: kuka niitä palstoja on oikeutettu myymään.

Yhteydet nykypäivään ovat hyvät. Kunnanjohtaja Albina Martjanova suhtautuu hyväksyvästi vanhan hautausmaan kunnostamiseen. Pitäjäjuhlien yhteydessä Metsäpirtin kulttuuritalossa nautitulla juhlaaunalla oli välitön tunnelma. Entisten naapuripitäjien edustajat kertoivat, etteivät he olleet aikaisemmin kuulleet yhtä lämpimiä venäläisiä puheenvuoroja.

Ilmi Pesonen

Yhteyksiä Metsäpirtin nykyjohtoon haluan ylläpitää. Viereisen sivun kuvassa Metsäpirtti Seuran puheenjohtaja Kalevi Hyytiä saa tervehdyslahjan kunnanjohtaja Albina Martjanovalta, joka osallistui venäläisten ystävyyskuntien Suomen vierailuun toukokuun lopulla. Kuva karjalaisjärjestöjen yhteisestä iltajuhlasta Lempäälästä; Marjo Ristilä-Toikka.

Tervetuloa Kurikkaan 28-29.6.2003 METSÄPIRTIN PITÄJÄJUHLAAN

Lauantaina 28.6.

- 14.00 Kyykkäkisa Metsäpirtti – Sakkola
Koiviston kentällä, 10 km keskustasta
16.00 Metsäpirttijärjestöt-toimikunnan kokous
18.00 100-vuotisiltamat Pitkä-Jussissa

Sunnuntaina 29.6.

- 9.45 Seppelten lasku
10.00 Jumalanpalvelus Kurikan kirkossa
12.00 Ruokailu Kurikan monitoimikeskuksessa
13.00 Kylätapaamisia monitoimikeskuksessa
14.00 Päiväjuhla,
Juhlapuhujana Eero Naskali

Hotelli Pitkä-Jussissa voi yöpyä puh. 06-4503500.
Ruokailun vuoksi pyydämme ilmoittautumaan mahdollisimman pikaisesti:
Esko Lylander p. 06-4771300 ja 0505997720 tai
Sirpa Lopenen p. 06-4763325 ja 0503576143.
Kyykkäkisaan ottaa ilmoittautumisia vastaan
Voitto Parkkonen p. 06-4501577 (iltaisin).

TÄMÄ ON HAASTE SAKKOLAN PORSAILLE

Nyt on koitoksen paikka. Onko teissä Sakkolan Porsaat ja Naarasporsaat kuntoa ja rohkeutta tulla kilpatantereelle mitteleämään voimia kanssamme kyykän jalossa taidossa?

Haastamme teidät tarttumaan karttuun, jotta rehdiissä sekä sääntöjen mukaisessa kisassa selvitämme miten Sakkolan muinainen mahti on säilynyt evakossa, vai onko Metsäpirtin juurista kasvanut teille ylittämätön vastus.

Esitämme haasteen sen muistoksi, että tänä vuonna tulee kuluneeksi 100 vuotta siitä päivästä kun Metsäpirtistä tuli itsenäisen pitäjän. Tätä itsenäisyyttä olemme parhaamme mukaan pyrkineet vaalimaan myös nykyisten olosuhteiden vallitessa.

Kutsumme teidät Kurikan taniereelle lauantaina 28.6. klo 14.00. Kentällä ovat teitä odottamassa kartut, tuomarit sekä uljaat Metsäpirtin joukkueet.

Rehdiissä kisassa paremmat joukkueet voittakoot!

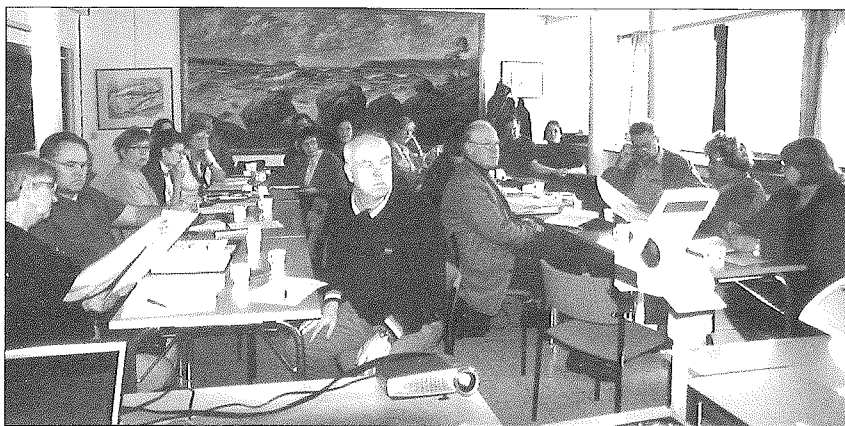
Vastaustanne odottaen
METSÄPIRTTI SEURA RY

Suvannon sukupiiri kutsuu mukaansa

Sukututkimuksesta kiinnostuneet tervetuloa seuraavaan tapaamiseen lauantaina 13.9.2003 klo 14.00 Karjalatalon Sortavala saliin. Pohditaan yhteisiä asioita ja valmistaudutaan osallistumaan Vantaan sukututkimustapahtumaan.

Vuoden 1818 henkikirjojen puhtaaksikirjoitus käynnistyy kesän aikana. Talkoolaiset ovat tervetulleita mukaan urakkaan. Edellytyksenä on, että on käytettävissä tietokone.

Ilmoittautumisia ottaa vastaan sähköpostina: ilmi.pesonen@welho.com

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontui 10.5.

JAMAKKA

Metsäpirtti täyttää 100 vuotta!

Siinäpä taitaa olla tämän vuoden ot-sikko Metsäpirtti-touhuille. Jos Metsäpirtti täyttäisi oikeasti 100 vuotta, Laatokan reunamalla olisi varmasti mahtavat kalenat, joihin osallistuisi alueen kalatehdas, suursatama kansainvälisine vieraineen, Laatokan rantahotellit pitäisivät juhlatouhuita ja turisteille olisi hauskaa. Metsäpirtti olisi kuuluisa kalateollisuudesta, se olisi Suomen suurin ohran sopimusviljelijä, Suomi ja Eurooppa söisivät Metsäpirtin lautaselta. Näinkö olisi?

Nyt Metsäpirtti on ikinuori kaunotar, joka tosin on menettänyt muodinmukaisen vaatetuksen, mutta sen sisäinen kauneus ja vartalo on olemassa. Mitä enemmän aikaa kuluu, sitä kuu-laampana ja kaukaisempana Metsäpirtti kangastaa. Tunteissa, mielikuvissa, henkilökohtaisissa rauniokokemuksissa. Todellisuus on toinen, sen jonka olemme nähneet, mutta josta emme puhu. Meille se kangastus on tärkeä.

Todellisuus asuu kuitenkin täällä vuonna 2003, tänä kesänä Kurikassa, jonne kokoonnutaan muistamaan 100-vuotiaista. Tärkeintä on tapaaminen, yhteys.

Mutta miten me toimimme, pidämme yhteyttä? Muutaman yhdistyksen ja kerhon välityksellä, joissa toimivat muutamat aktiivit? Tämä on ongelma, johon on haettava vastauksia tulevaisuuden varmistamiseksi. Tärkeää on, että järjestöistä muodostuu yhteistyökykyisiä ja toimeensaapia yhteisöjä, joissa on tilaa monenlaiselle pirttiläisyydelle.

Onnittelut 10 vuotta täyttävälle pohjalaisten kerholle! Kiitokset juhlien järjestäjille! Kiitokset juhliin tulijoille! Onnittelut 100 vuotta täyttävälle 36-vuotiaalle Metsäpirtille!

Anja Kuoppa
Janakkala

Yhdistyksen retkeläiset tutustumassa Kansallismuseossa Aarteita Karjalasta -näyttelyyn. Tarkkasilmäiset löysivät kokoelmasta myös Metsäpirtti korun.

Kurkistus kansallismuseoon oli kiinnostava retki

Kierros kansallismuseossa alkoi Karjalan aarteet näyttelystä, missä oli kaikenlaista tuttua. Metsäpirttisoljen lisäksi esillä oli "inkeriläisen" Larin Parasken harakka. Seuraavaksi piipahdettiin savupirtin tunnelmiin. Päästiin seiniä reunustaville penkeille istumaan. Pirtin tila oli ennen tarkkaan jaettu miesten ja naisten alueisiin.

Esihistoriallisella osastolla ihasteltiin savi-idoleja ja meripihkariipusta, jotka on löydetty Metsäpirtistä. Kulusta, aallonmurtajan rakennusvaiheesta löydettyä rannerengasta jäätiin kaipaamaan. Oppaan mukaan se ei ole esillä. Kultakokoelmia ei ehditty tällä kertaa tarkastamaan.

Opas antoi luettelon kaikista Metsäpirtistä löydettyistä esineistä. Luettelo käsittää 67 eri numeroa. Santeri Myöhänen on ollut innokkain esineiden lähettäjä.

Museossa käydessä kannattaa tutustua myös esillä olevaan lelukoelmaan. Siellä on esillä myös Metsäpirtistä nukke ja kolme lehmää. Maija Sidorova on tekijä ja esineiden numero näyttelyssä on 3. -IP

www.metsapirtti.net

www.vuoksela-seura.fi

www.sakkola.fi

Terveisiä Metsäpirtistä

Laatokan äärellä on eletty kova talvi. Syksyllä korjattu vesitorni kiiltää uutuuttaan, mutta sen teho ei vielä riitä nostamaan vettä kerrostalojen kahteen ylimpään kerrokseen. Öisin kun käyttö on vähäistä vesi kyllä virtaa. Näin kertoo Vienasta Metsäpirttiin 15 vuotta sitten muuttanut Lida Buda.

Kovien pakkasten aikaan ihmiset lämmittivät sähköllä niin paljon kuin pystyivät. Seurauksena oli sähkökatkoksia. Esimerkiksi uuden vuoden iltana sähkö katkesi klo 18 ja sitä sai vasta 2.1. muutaman tunnin, ja sitten seurasi uusi katkos. Lidalla on hella tallella, joten lämpöä on riittänyt. Pelkästään sähkön varassa elävien vesijohtodot ovat jääneet ja halkeilleet.

Työtä on tekijöille

Metsäpirtissä kävijät ovat panneet merkille, että teillä liikkuu ihmisiä, jotka tuskin ovat matkalla työhön, ainakaan kunnosta päätellen. Useimmiten siellä retkeilläänkin viikonloppuisin, jolloin vain harvoilla on työpäivä. Lida kertoo, että työtä kyllä on tekijöille, mutta työnteosta kiinnostuneista on pula.

Paikkakunnan suurin työllistäjä on karjatala ja myös metsätöitä on tarjolla. Lidan mukaan työväkeä muuttaa nyt Kasakstanista ja Ukrainasta.

Hautausmaalla talkoissa

Viime kesän yritys raivata vanhaa hautausmaata osoitti, että työhön tarvitaan väkeviä tekijöitä ja kunnan työkalut. Kuuden hengen joukko paitsi töitä 17-18.5. kohtuullisen määrän. Myrsky oli kaatanut suuria puita, joiden raivaaminen muistomerkkien ja tien läheltä vei paljon aikaa eikä syvemmältä ehditty työtä edes aloittaa.

Tien reunasta raivattiin pensastoa, jotta näkyvyys parani. Muistomerkkien vasemmalta puolelta avattiin polku, jota myöten voi kiertää pienen lenkin entisessä pöheikössä. Raivattiin myös esiin Myöhästen sukuhaudan reunakivetyks ja sen lähellä oleva hautaristin osa.

Talven aikana laatoitusten välissä olevia tolppia on kadonnut kolme kappaletta. Niistä kaksi oli korvattu uudella ja talkooporukka pystytti viimeisen puuttuvan sekä junntasi yhden heiluvan. Muistomerkkejä oli ilmeisesti heitelty kivillä ja niiden pintaan oli tullut pieniä koloja.

Retkeilyosuudella käytiin toteamassa aallonmurtajalla, että Laatokan vesi

on todella alhaalla. Ruovikko oli koko matkan esillä Kustaaan rannasta Lottein saareen, mutta harmitti, kun ei ollut aikaa tarkastaa olisiko ollut kävelen kuljettavissa. Sen sijaan ei kannata yrittää Hatakan mäen ohitse Korleen kautta Sastavaan, Sirkiänsaaren rajalle.

Pikkubussilla kyllä pääsee, jos Leo Laulajainen on ajurina!

Talkoita kävivät katsastamassa myös kunnan johtaja Albina Martjanova ja sovhosin ylieläinlääkäri Vladimir Garanin.

Osa ristiä löytyi ruohikosta, 10-vuotiaana Viisjokeen hukkuneen pojan haudalta.

Tyytyväiset talkoolaiset vasemmalta Ossi Tuokko, Leo Laulajainen, Niilo Kiiski, Marja-Liisa Vesanto, Veikko Repo ja kameran takana Ilmi Pesonen.

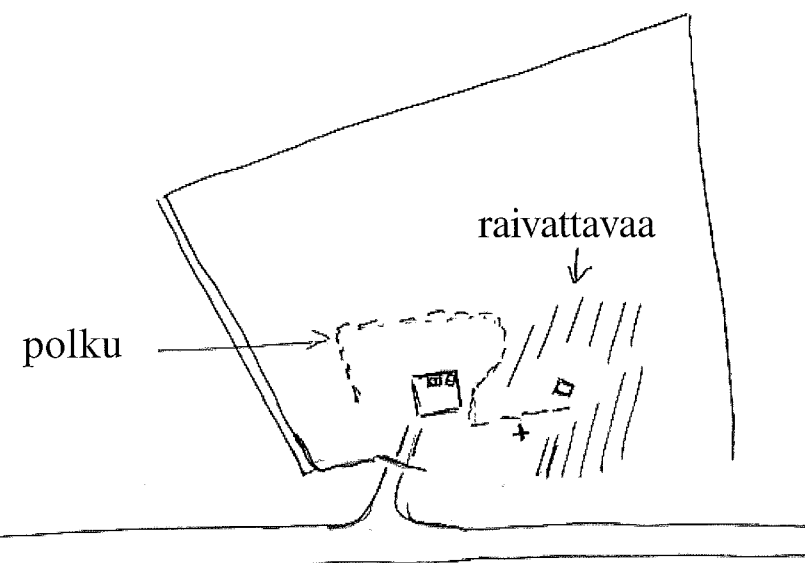
Onko muistoja hautojen paikoista?

Hautakarttaa ei ole eikä muutakaan pohjakuvaa Metsäpirtin hautausmaan alueesta. On vain katoavia muistitietoja. Hyvät ystävät: kysykää heiltä, jotka vielä muistavat, missä päin hautausmaata oli kenenkin hauta. Koetetaan koota häviävä tieto talteen. Tuokaa tiedot Kurikkaan pitäjäjuhliin tai lähettäkää seuran sihteerille.

Kiinnostaako talkootyö?

Kun lähdet Metsäpirttiin, niin varaa vaikka puoli tuntia vanhan hautausmaan raivaamiseen. Mukaan työväkeä ja vaikka oksasakset. Pientä kasvustoa on lupa raivata. Oheinen kuva osoittaa, mihin suuntaan työtä on tarkoitus jatkaa. Kiitos avusta.

Kokemus työstä ja siihen yhdistetystä retkeilystä oli kuuden osallistujan mielestä niin hyvä, että uusia talkoita alettiin jo suunnitella. Syksyllä on tarkoitus koota voimat ja lähteä työtä jatkamaan. Sihteerin ottaa ilmoittautumisia vastaan.

Kiviä laatoitusten väliin

Kun käynte kotikonnuilla tai Laatokan rannassa, niin ottakaa kiviä mukaan ja tuokaa ne muistojen lehtoon, muistomerkkien edessä olevien laatoitusten väliin, jotta rikkoruohojen kasvu tyrehtyy.

Onhan se samalla yhdistävä muistojen lenkki.

Kirvesmäkisten retkeilyä

Toukokuun lopulla pikkubussillinen Kirvesmäkikerhon ihmisiä kävi retkeillä Metsäpirtissä. Nelivedolla he onnistuivat käymään Tapparissa saakka. Taipaleen pohjoispuolella tie Järisevään oli sen sijaan erittäin huonossa kunnossa.

Ilmi Pesonen

Terveisii Rauma murrepäivilt

Siel haastettiinii nii väkeväst asjapää, jot miukii päässäin alko raksuttaa. En kuitekaa kerent paikapää mittää älähtämää, jain vaa näitä miittimää.

Asja on tämä: Siin keskviiko illasuu haasto rohveyssör Mauno Koski täst nykysest ”murrebuumist”. Ylleisest hää pit tätä iha leikillisen asjan. Hää ol sitä mieltä, jot muoji tähe, tai iha lustiksie kirjuttaja murtien valitsuo. Hänel ol viel paperil kirjutettu pitkä rotla kaikist painetuist murrekirjutoksist Suomes, jonnai siin mainituin vuosjaksoin. Ne oliit luveteltu murrealueittai, mut se, olik kysymykses vaa kirjat, vai olisik siin mainittu lehtikirjutoksetki, se miult jäi hämää peitto, ko kuiteki haastettiin pakinoitsijoistaki.

Rohveyssör Koski setvi meil näitä listoja, vertail mite tihää milki lohkol näitä murrekirjutoksii on painettu. Siin niitä lukumäärii selvitellessää hää sit mm virkko: ”Täällä lounaisrannikolla on eniten, turunpuolessakin, mutta karjalaisia tekstejä ei juuri ole, karjalaiset eivät ole kirjoittaneet murteella”. Sillo minnuu jote ki sieppas. Toinperäst, aika läheltäkkii! Mut niiko alus jo virkoin, senverra olin tahalline, jotten suutain saant siin auki. Ja toisekautta, se on justii se asja, mist mie olen monta kertaa olt itseinki kans ermieltä.

Täskohtaa kuiteki pittää mainita, jot karjalamurteita haastetää nykyvää Suomes hyvi laval alal. Sitä mie en tiijä, kirjuttaatek hyö lehtilöihe kirjakieltä vai karjalaa, siintä miul ei ole tietuo, eikä asjast mittää sanomistakaa. Ja jos Mauno Koski tarkotti karjalaisil näitä Lappeeranna ja Kotkaseuvu karjalaisii, ni sit mie haukunki iha väärää puutaa: mie kuumenin näihe karjalaisii takkie, näihe kene maat ja mannut jäi rajan taakse.

Miu syvän nous nimeommaa näihe ihmisi puolest, meijä kiele ja kulttuuri puolest, kene kiele kasvumaa on kokonaase lakastu maan pinnalt pois. Täs kohtaa vois joku kiistata, jottei kiele/murtie juuret maas kasva, jot ihmiset kyl kantoit kielen mukanaase evak-

kuo! Täs mie vastaisin iha suoraa jot nii tietyst! Keral se saatii, niiko monet saivat parraat pöytäliinaase ja häähun-tuuseki.

Ja tän myö tultii, kuka mihiki, Turkuu Porrii ja Raumalkii, niihe vähhi tavaroihe ja paljo puhhee keral. Muuta mittää meil ei nii oltkaa ko sanoi ja sanottavvaa. Eikä niitä tarvint yhtää säästelläkkää, nehä on sitä uusiutuv-vaa luonnovarvaa: sanat! - Mut mite täs sit elläis käikkää? -Siin käi kuiteki nii, jot nämä meijä kottoo tuomat varat, nämä sanat, ne joutuutki hyvi sukkela johonki sulani ylähylly! Näkymättömii, mut kuiteki tallel, mummo piene maitosihvilä ja poslinkise kannu välili. Jot jottai ois lapsilkii näyttää, jos joskus käyvät kyselemmää? - Nii siin käi! Jokahine ko omilt mailtaa on pois joutunt, sen käi tekemää. Melkei ko vapaahtosest. Panemaa vaa ne omat sannaase muilt peittuo ja etsimää ympäriltää uusii. Kuka mistäkkii, ja milläki vauhil: joku noppi niitä uusii nii sukkela, toine pyörittel uutta sanna suussaa ko outuo ruokua: lainoisik tämän vai sylkisit pois. Aikaa myöte jorkahisen nuo lainasanat ol kuiteki kelpuutettava, millo enemmän, millo vähemmä. Kuiteki jot olisii kieleese kans tulliet juttuu tääl oikias Suomes. Tämä asja on tult niin tärkeiks miul itsellein: Siin pantii nii äkkiä kallis asja vaihtopöyvä, mut kaikha tääl maailmas virtaa, ja jossai on koskpaikkoiki. Mut tämä miun on sanottava iha kirjakiel:

Kieli on kommunikaation väline numero yksi!

Täs kohtaa mie loikkaanki toisee murrepäivää, torstaihe, ja Oulu Yliopisto tohtori Kari Sallamaaha. Voi mokomaa ko tämä tohtori puhe osaski upota miu sieluhiin: hää ko haasto niist Livvin kahestkymmenäs mummst, mite nämä on pitäniet Livvin kieltä elos siel

latvianmaan yhes nurkas. Ja vatjalaisii kieleossaajii taitaa siel olla vieläki vähemmä.

Sanon täs välis, jot keskviikkon kirjailija Anna Zigure, entine Latvian Suomen lähettiläs avvaili näitä sammoi näköalloi, nii asjat oikei vahvistuit, ko Sallamaa sit käi viemää näihi sammoi balttilaisii kiel ja kulttuurmaisemii.

Sallamaa haasto sellasest henkeliikkeest, mitä nimitettää etnofuturismiks. Etno on se vanha, se muinane, mikä kulkuo ihmisi tavois ja mieles ja kielessäkkii, ja futuri on se nykyine ja tulevaki, mihi tuon vanhan perinnön voip liittää ja kiinnittää, ja saahha se vanha silviisii virkuomaa ja elämää yhä etteekipäi, ko vaa löytyy ossaajii!

Ja jossai salireunal kyl supistii, jot on ne kaksikymment livviläismummooki jossai kohtaa uusiutunneet, ko niist on jo viiskymmentvuotta haastettu! - Mut mitä hänest, on näitä mummoloi, vaik tuo verra tulis laskuvirhettäki!

Se minnuu iha erityisest riemastutti, jot niitä ossaajii alkaa löytyy! Sallamaa haasto, jot tämän etnofuturismiaatteen tai uskon varas on kasvant nuorii miehii, muistaaksein naisiiki, lahjakkaita uusii tekijöi: soittajii, laulajii, runotekijöi! Elläät kuka missäki: Suomes, Vennäil, mut ossaavat etsii ja viljellä ommii perintöijää, oikijoi henkisii perintömaita. Olin mie nii onnessain ko kuuntelin häntä. Ja mietin itsijän ja ommii kannakselaisii laulumaitain. Ja uuvvest balttilaisest laulust ja soitostaki kuultii siel kaunis maistiaisiivu.

Tämä ol niiko eile! Nyt seuraavan päivän ko mie pyristelen ulos kahe päivä kielkylvyst, ja alan taas miettii: jot selkenit täst nyt miul itsellein mittää? Monellakkii suul siel viel vakkoi-teltii, mitä murrekirjutuksen kantaman saap oikianki asian vietyks voimalliseest peril. Nii-i! Onhase niinki!

Jossai kohas? Mut itse mie en sitä raumakielistä sanomalehtiikkää ole kehant kertaakaa lukkee. Mie uon jo opint ajattelemaa: jos asjaa on mist kirjuttaa pittää, ei sitä toimita nii vaikiast

tehhä. Täs kohtaa, justii täs on se miun henkilökohtase ristiriia paikka.

Mutt yks asja siel murrepäivil oikei tosissaa miul selken: ihmisil, kenel toimittaa murtiel kirjuttaa, pittää olla yhelaine kielpohja päässäse. Sanottaa nyt vaik se äitikiel. Mut mis sitä ennää on? Ko ihmiset yhäki, ja yhä suurempin laumoin, tulluot sielt ja täält omat kiellet omis päässäse? Tääl vaa, länsrannikol, tääl ollaa sit oltu nii asemillaa? Jot tääl kyl kannattaa murtiel kirjuttaa!

Tätähä se rohveyssör Koski sit varmast tarkottiki, tätä jot tääl Pori ja Turu puoleisel rannikol eletää niin samoil sijoil ko enneki on eletty. Hää vaa tah-to sannoo sen silviisii, jot myö muut ei niikkää kirjutella murrepakinoi.

Mut tämä etnofuturismi, tämähä on melkei ko Väinämöise tuonel käynti: se kalevalaine Väinöki läks etsimää kolmii sanna Tuonelt, enne eläneihe luonta. Väinöl ei kuitekaa niitä sanoi annettu: -Ei tuoni sanoja anna, Mana mahtia jakele! Ja Väinö joutu muuttamaa itseese mustaks maoks, enneko pääs takasi manalast, ja jatkamaa puutuvii sanoi etsimistä.

Toivottavast oppiit nämä uuvvetki väinämöiset selviämää niil etsintäretkillää, jottei tarvii mustiks maoiks muuttuu. - Nyt kuiteki eletää kirjetu kiele aikaa, on siint appuu näil uusil etnofuturisti-väinämöisilki. Ja pitkää ikkää toivotan niil kahelkymmenäl!

Meitä karjalamummoloi on viel vähä enemmän elos. Rajantakaiste pitäjie pitäjänlehtilöi ilmestyy kutakuinki 25. Mie uson jot niihe varas kyl pitkitettää tätäki karjalaise kiele ja kulttuuri unehtumista. Uotelles tänneki tuomosta etnofuturin ”buumii”.

Tämän uon kirjuttant Metsäpirtti Korvekyllä murtiel, senverra ko sitä sain tähä kusuttuu, omast päästäin vaa, ei mistiä Tuonelt. Tämä on olt miu issäin kiel, äitiin ol pohjoislaatokalt kotosi, ja hää ol hyvi sukkela etsimää niitä uusii paremmi käypii sanoi. Hää ol silviisii sekakieline ko mieki nykysi olen.

Sinikka Uusitalo
Pyhärannast

SAKKOLA-MUSEO/
SAKKOLA-SÄÄTIÖ

PL 15
37500 Lempäälä

Putkiliike
P. Nuora Ky

37560 KULJU
Puh. 367 6100

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä

Lempäälässä Anneli Kuisma ja Aaro Viskari

Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 13,50 euroa ja

Sakkolan kylät tuvasta tupaan 18,50 euroa

Postilähetysistä peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

**SAKKOLAN
PITÄJÄJUHLAN VIDEO**

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhla-video kesän 1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista juhlallisuuksista Karjalan kotikunnilta hintaan 25,50 euroa.

TILAUKSET: Ilpo Kuparinen puh. (03) 3738 195 tai 0400-307 550.

Videota voi myös noutaa sopimuksen mukaan

Crane Videon Tampereen toimipisteestä tai

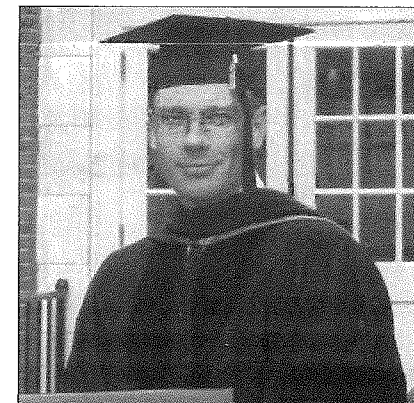
Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.

Tilauksia otetaan vastaan myös Sakkola-Säätiössä.

Väitöksiä

Pertti Viskari väitteli 16.4.2003 tohtoriksi analyttisen kemian alalta Wake Forestin yliopistossa Winston Salemisä, Yhdysvalloissa North-Carolinassa. Yliopiston valmistajaistilaus oli 19.5.

Pertin vanhemmat ovat Tapio ja Ritva Viskari, isän vanhemmat Vilho ja Saima Viskari, os. Eeva, kotoisin Sakkolan Purpuasta.

Meidän kaikkien rakastama äiti, mummo ja isomummo
Laina Jarva
 o.s. Meskanen
Syntynyt 07.02.1919 Sakkolassa
 Sai Herraltamme kutsun ajasta iäisyyteen
05.05.2003 kotonaan Orivedellä.

*Niin kuin muuttolintusen tie taivasta kofiti kulku vie.
 Kuin unelma liitävi elämä pois kirkkausrantahan kodista maan.*

Hilja Hahti

Rakkaudella muistaen ja kaivaten
*Risto, Tuula ja Jukka Pekka, Leena ja Timo
 Hannu ja Marika Niina, Sami ja Miro
 Muut sukulaiset ja tuttavat*

Lämmin kiitos osanotosta

Rakas äitimme ja mummomme

HELMI LUUKKANEN

os. Naskali

s. 1.3.1920 Sakkola
 k. 13.5.2003 Vammala

Rakkaudella muistaen
 Seppo perheineen
 Matti perheineen
 Markku perheineen
 Sirpa perheineen
 Sirkka perheineen
 Sinikka
 Satu perheineen
 Sari, Mari
 Veikko
 Sukulaiset ja ystävät

*Me näimme sin hiljaa hiipuvan
 ja elämänliekin sammuvan.
 Sä lähdit hiljaa luotamme pois,
 kuin kynttilä sammunut ois.
 Sä unen ansaitset rauhaisan
 kiitoksen kaikkein kauneimman.*

Siunaus toimitettu läheisten läsnäollessa. Kiitos osanotosta.
 Lämmin kiitos vuosien aikana äitimme hoitoon osallistuneille.

KUOLLEITA

Laina Jarva, os. Meskanen, syntynyt Sakkolan Vilakkalassa 7.2.1919, kuoli kotonaan Orivedellä 5.5.2003. Hän oli Juho Meskasen perheen nuorimmainen.

Laina oli yksi niistä nuorista naisista, jotka kävelyttivät talvisodan alettua tykkitulen ja ilmapommitusten keskellä suuria lehmälaumojia Kiviniemen lastattavaksi juniin. Naiset myös matkustivat karjan mukana kaksi viikkoa rautateillä ja tekivät työtä vuorotta lypsäen ja ruokkien karjaa ja pitäen sen hengissä vaikean kuljetuksen ajan. Malmilta löytyi riittävän suuri navetta, johon tämä erä Vilakkalan ja lähikylien karjaa pystyttiin sijoittamaan. Kesti kuitenkin vuoden 1940 puolelle, ennen kuin tytöt voitiin vapauttaa karjanhoidosta "toisarvoisempiin" tehtäviin, kuten vaikkapa etsiskelemän perhettään, josta erilleen olivat työkomennuksensa myötä joutuneet. Monet olivat alle 20 vuoden ikäisiä ja joidenkin matkustuskokemukset eivät tätä ennen olleet yltäneet Käkisalmea kauemmas, Viipurista puhumattakaan.

Koko jatkosodan ajan Laina toimi puolustusvoimien palveluksessa asevarikolla panostaen kranaatteja, mitä tehtävää voi luonnehtia varsin riskialttiiksi.

Myöhemmin elämään tuli mukaan puoliso ja oma perhe, sittemmin lastenlapset. Elämänsä viimeiset viisi kuukautta Laina sai viettää onnellisena isomummona, kun pojantytär pyörytti vuodentaitteessa pirteän pojan.

KUOLLEITA

Amalia Ryypön muistolle

Amalia Ryypö, os. Paukku, syntyi rajan lapsena 3.2.1912 Metsäpirtin pitäjässä Joentaan kylässä. Hän oli Liisa ja Paavo Paukun 10-päisen lapsikartan neljäs.

Joentaan kylä oli kuulu kukkuloistaan. Jokaisella talolla oli nimikkokukkula. Maa-aines oli hienonhienoa lentohiekkaa, joka vuosituhansien aikana oli tuulien mukana kulkeutunut Laatokan rantamilta muodostaen hiekkakinoksia. Nämä kukkulat olivat oivallisia lasten leikkipaikkoja. Kotimme piha-aidan takana kohosi Paavonkukkula, jonka rinteillä Ama lapsuusleikkinsä leikki.

Aman kasvinkumppani ja ikätoveri, Mikko-sedän Helvi kertoi, ja muisteli, miten he jo pieninä tyttöinä päättivät ruveta suurkarjan kasvattajiksi. Puusta vuoleskeltiin kymmeniä sarvipäisiä lemmiä, joita hoivailtiin. Kivet olivat lampaita, ja hienosta hiekasta syljen avulla pyöriteltiin kananmunia, jotka kätettiin hiekkään, ja suuri riemu oli toisilla lapsilla löytää kananpörsä. Suolaheinistä paisteltiin piirakoita ja rikkinäisistä kupeista ryypittiin "kohvia".

Viisjoessa opittiin uimaa ja pelattiin "Näkkiä". Koulusivistys saatiin kyläkoulusta, ja hengellinen kasvu orasti kotona, vahvistui pyhäkoulussa ja syveni rippikoulussa. Lapsuus oli onnellista ja turvallista aikaa.

Kansakoulusta päästyään sisarelleni alkoi nuoruus, joka kului paimenessa. Kylän karja koottiin aamulla yhteen ja "olotettiin", ajettiin avometsään. Viisi-kuusi paimenta kulki karjan perässä ja vahti, etteivät lehmät menneet rajan yli Venäjän puolelle. Lehmien mielestä ruoho näytti vihreämmältä naapurin puolella. Jokaisen talon karjassa oli kellokas, jota toiset lehmät seurasivat ja kellon äänestä paimen tunsi oman. Paimenten piti myös laulaa kovalla äänellä, jotta pedot pysyisivät loitol-

la. Illalla karja ajettiin kotiin, ja lopukesästä paimenilla oli kori täynnä muuraimia mukanaan.

Jo hyvin nuorena sisareni joutui jättämään tutun kotipiirin ja lähtemään maailmalle rakentamaan omaa elämänsä. Maailmalla löytyi Toivo, jolla oli sama kodin perintö. Yhdessä usko syveni ja antoi voimia vastoinikäymisissä.

1930-luvun alussa perheemme muutti pois Metsäpirtistä Käkisalmeen. Sinne Amakin tuli ja ryhtyi ihan oikeasti lypsykarjan hoitajaksi, karjakoksi Ampialan kartanoon. Hän oli auttavainen ja ahkera ihminen.

Kartanon navetaa oli suuri, vihainen sarvipää Hemmo-sonni, jota kaikki pelkäsivät. Eivät raavaat miehetkään uskaltaneet viedä Hemmoa ulos jaloitelemaan. Amapa uskalsi. Hän irrotti kytkyeen, talutti Hemmon ulos ja yhdessä tehtiin pieni kävelylenkki. Sonni ei vikuroinut eikä puhallellut sie-raimiinsa, vaan palasi kiltisti parteen-sa. Tästä uroteosta puhuttiin paljon.

Vuonna 1934 vietettiin Aman ja Toivon häitä, ja ensimmäinen koti rakennettiin Porkanniemeen lähelle Laatokan rantaa. Sieltä nuori perhe muutti Tenkalahteen, jossa Lahja vietti elämänsä ensimmäiset neljä vuotta.

Sytty talvisota ja itsenäisyyspäivänä 1939 nuori äiti, Lahja ja mummo nousivat Käkisalmen asemalla evakkojunaan, jopa päätyi Pohjanmaalle. Evakkokoti löytyi Ylistaron Alhojoelta. Karjala jäi lopullisesti, mutta muistot palasivat aina Metsäpirttiin.

Rauhan tultua ja Toivon päästyä siiviiliin perhe muutti Tampereelle, jossa syntyi Pauli. Killoon rakennettiin oma talo, jota pariskunta sai vaalia yli 30 vuotta. Puutarha kukkineen, hedelmäpuineen ja marjapensaineen oli kuin paratiisi.

Killon kodissa harrastettiin työn ohella myös musiikkia. Laulut kaikui-
 vat ja soitto helisi, olihan Toivo lukkarin poikana perinyt soittotaidon ja Ama saanut syntymälähjäksi kauniin lauluään. Sisareni kertoi, että usein yölläkin, kun uni ei tullut, he menivät pianon ääreen ja veisasivat virsiä.

Yksin jäätyään Ama sai vielä olla

omassa kodissaan 20 vuotta. Puutarhanhoidon ohella hänellä oli jauho- ja ruokapeukalo, vieraita kävi paljon ja aina oli odottamassa karjalainen pitopöytä piirakoineen ja muine herkkui-neen. Nikkarinkaan taitoja ei sovi unohtaa, Killon kodista löytyy varmaan vieläkin Aman tekemiä huonekaluja.

Iän karttuessa voimat vähenivät ja sairaudet lisääntyivät, mutta kotona asumista auttoivat vielä lapset Pauli ja Lahja, ja kummityttö Pirjo omaishoitajana.

Usko oli sisareni voimavara, hän eli sitä todeksi tavallisessa arjessa. Rukouksissaan hän muisti lapset, lastenlapset, lastenlastenlapset ja koko suvun nimiltä jokaisen mainiten, eikä unohtanut ystäviäänkään. Voimiensa päivinä Ama oli mukana myös seurakuntatyössä.

Vähitellen sitten ikä ja sairaus heikensivät Amaa, ja huhtikuun 3. päivä 2003 elämän liekki sammui hieman yli 91-vuotiaana.

Kuolema tuo surun ja kaipauksen. Läheisten lohtuna on, että äidillä ja mummolle on nyt hyvä olla.

Aili-sisko

Suvannon Seutu
 julkaisee
 joka numerossaan
 suruviestit,
 syntymäpäivät, kastetut
 yms. perhetapahtumat.

Tietojen lähettäjän
 vastuulla on kysyä
 asianosaisilta lupa
 tietojen julkaisuun.

Toimituksella on
 oikeus lyhentää
 lähetettyjä kirjoituksia.

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
p. 03-3752 525, 050-3839 683
hannu.turkkinen@lempaala.fi

Aaro Viskari, varapuheenjohtaja
Helsingintie 32, 37560 Lempäälä,
p. 03-3676 190, 0400-836656
aarovis@luukku.com

Matti Naskali,
sihteeri, Rautaranta 8,
28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0400-721902

VALTUUSKUNTA
Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
p. 02- 762 8152, 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen,
varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03- 3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Eila Aro, puheenjohtaja
Viikkokuja 4 A 3, 02200 Espoo
p. 09- 884 9402

VUOKSELA-SEURA ry

Taisto Virkki,
puheenjohtaja
Paununkatu 24
33700 TAMPERE
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750,
050 - 553 8607

Sukututkimusasiat
Pentti Warvas, Tervatie 25
03100 NUMMELA
pentti.warvas@dnainternet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)
Timo Broman, Kurkelantie 619
25460 TOIJA
timo.broman@kisko.salonseutu.fi
p. 02 - 739 8419,
050 - 3335152

METSÄPIRTTI
SEURA RY

Kalevi Hyytiä,
puheenjohtaja
Kausantie 22, 15560 Nastola
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kimmo Laulajainen,
varapuheenjohtaja
Kaarikuja 1 A 3, 00940 Helsinki
p. 09-304 854, 040534 5062

Ilmi Pesonen,
sihteeri
Porslahdentie 10 A 13,
00960 Helsinki
p. 09-694 6309, 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

KIRVESMÄKI
KERHO RY

Aulis Ukkonen
Kirkkotie 21 A, 01700 Kauniainen
p. 09-505 1897, 0400 522854

METSÄPIRTTI-
JÄRJESTÖT-
TOIMIKUNTA

Leo Laulajainen, puheenjohtaja
Tulustie 6 as 3, 32440 Alastaro
p. 04004 89059

ETELÄ-POHJANMAAN
METSÄPIRTTILÄISET

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 06-4771300, 050599 7720

Mauno Hämäläinen
Vaasantie 270, 61600 Jalasjärvi
p.06-456 0482, 040527 4960

**SEURAAVA
SUVANNON SEUTU
ilmestyy heinäkuun lopulla.
Aineistot toimitukseen
viimeistään ma 7.7. mennessä.**

0031012>KESTO /0037550
Hynnä Tauno
Kurkipolku
37550 LEMPAALA

TAMPEREEN
METSÄPIRTTIKERHO

Helka Korpela
Pienkodink. 5 C 8, 33560 Tampere
p. 040565 0905

UUDENKAUPUNGIN
METSÄPIRTTIKERHO

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

SUVANNON
SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti
Julkaisija: Sakkola-Säätiö
Ilmestyy vuonna 2003 8 kertaa

Tilaushinta
20 euroa/vuosikerta

Ilmoitushinnat
0,20 euroa palstamillimetri
(+alv 22%)

Pankki
TSOP, 37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955

Toimitus
Suvannon Seutu,
Rautasema, 37550 Lempäälä
Päätoimittaja
Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8448 iltaisin

Metsäpirtin yhdyshenkilö
Ilmi Pesonen, puh. 09-694 6309
sähköposti:ilmi.pesonen@welho.com

Vuokselan yhdyshenkilö
Taisto Virkki, Tampere
p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.

Toimituskunta
Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku
Aila Alanen
Ilmi Pesonen
Taisto Virkki

Kirjapaino Koski-Print, Valkeakoski